

VISOKA ŠOLA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

VISOKA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija
Program: Varstvo okolja

**PRIPRAVE IN UVEDBA SISTEMA
RAVNANJA Z OKOLJEM STANDARDA ISO
14001:2015 V IZBRANEM PODJETJU**

Mentorica: mag. Alenka Burja

Kandidatka: Helena Šprah

Lektorica: Metka Bartol, prof. slov. in špan.

Kranj, marec 2026

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici mag. Alenki Burji za strokovno usmerjanje, dragocene nasvete in podporo pri pripravi diplomske naloge.

Posebna zahvala gre vodstvu podjetja Zarja Elektronika d.o.o., ki mi je omogočilo izvedbo in predstavitev uvedbe sistema ravnanja z okoljem v praksi ter uporabo internih podatkov za namen diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi svoji družini za razumevanje, potrpežljivost in podporo v času študija ter priprave diplomske naloge.

Zahvaljujem se lektorici Metki Bartol za jezikovni pregled in lektoriranje diplomskega dela.

IZJAVA

Študentka Helena Šprah izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Alenke Burje.

Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.

Dne: _____

Podpis: _____

POVZETEK

Diplomska naloga obravnava proces priprav in uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. Namen naloge je prikazati prenos teoretičnih izhodišč v praktično uvedbo sistema ter oceniti njegovo delovanje po pridobitvi certifikata.

V teoretičnem delu so predstavljene zahteve standarda ISO 14001:2015 in prednosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem.

Praktični del naloge temelji na študiji konkretnega primera podjetja Zarja Elektronika d.o.o., kjer so predstavljeni ključni koraki uvedbe sistema ravnanja z okoljem ter njegovo delovanje v praksi.

Rezultati izvedenih presoj potrjujejo, da je bil sistem ravnanja z okoljem uspešno vzpostavljen in učinkovito vključen v vsakodnevno poslovanje podjetja. Prispeva k boljšemu obvladovanju okoljskih vplivov, večji skladnosti z zakonodajo ter spodbuja nenehno izboljševanje okoljskega delovanja. Predstavlja tudi podlago za nadaljnji razvoj trajnostnih aktivnosti podjetja.

Ugotovitve naloge predstavljajo uporabno izhodišče tudi za druga podjetja pri uvedbi sistema ravnanja z okoljem.

KLJUČNE BESEDE

- Sistem ravnanja z okoljem ISO 14001:2015
- Okoljski vidiki in vplivi
- Nenehno izboljševanje
- Trajnostni razvoj
- Sodelovanje vodstva in zaposlenih

SUMMARY

This bachelor's thesis addresses the preparation and implementation of an environmental management system in accordance with the ISO 14001:2015 standard within the company Zarja Elektronika d.o.o. The aim of the thesis is to demonstrate the transfer of theoretical foundations into the practical implementation of the system and to evaluate its operation after certification.

The theoretical part presents the requirements of the ISO 14001:2015 standard and the benefits of implementing an environmental management system.

The practical part is based on a case study of Zarja Elektronika d.o.o., presenting the key steps in the implementation of the environmental management system and its operation in practice.

The results of the conducted audits confirm that the environmental management system has been successfully established and integrated into the company's daily operations. It contributes to better control of environmental impacts, improved legal compliance, and promotes continual improvement of environmental performance. It also represents a foundation for the further development of the company's sustainability activities.

The findings of the thesis represent a useful reference for other companies implementing an environmental management system.

KEYWORDS:

- Environmental management system
- ISO 14001:2015
- Environmental aspects and impacts
- Continuous improvement
- Sustainable development

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	Predstavitev problema.....	1
1.2	Namen in cilji diplomske naloge	1
1.3	Predstavitev okolja (splošna predstavitev podjetja).....	2
1.4	Predpostavke in omejitve	3
1.5	Metode dela	4
2	TEORETIČNA IZHODIŠČA	6
2.1	Okoljsko upravljanje in trajnostni razvoj.....	6
2.2	Sistem ravnanja z okoljem.....	7
2.3	Standard ISO 14001:2015	7
2.4	Temeljna načela standarda ISO 14001:2015.....	9
2.5	Prednosti sistema ravnanja z okoljem.....	10
3	NAČRTOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM PO ISO 14001:2015 .	11
3.1	Opredelitev konteksta organizacije	11
3.2	Zainteresirane strani in njihova pričakovanja	12
3.3	Okoljski vidiki in vplivi.....	12
3.4	Zakonske in druge zahteve.....	13
3.5	Okoljska politika.....	14
3.6	Okoljski cilji in programi.....	14
3.7	Priprava organizacije na uvedbo sistema	14
4	PREDNOSTI UVEDBE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM ISO 14001:2015	16
4.1	Izboljšano obvladovanje okoljskih vplivov	16
4.2	Zagotavljanje skladnosti z okoljsko zakonodajo	16
4.3	Izboljšana notranja organiziranost in preglednost procesov	17
4.4	Povečana ozaveščenost in vključenost zaposlenih	17
4.5	Izboljšanje ugleda in konkurenčnosti organizacije.....	17
4.6	Podpora nenehnemu izboljševanju	18
5	NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA NA UVEDBO SISTEMA RAVNANJA Z	
	OKOLJEM ISO 14001:2015 V IZBRANEM PODJETJU	19
5.1	Izhodiščno stanje in obstoječi sistemi vodenja	19
5.1.1	Kontekst organizacije v izbranem podjetju	20
5.1.2	Zainteresirane strani podjetja in njihova pričakovanja	21
5.2	Organizacija uvedbe sistema kot projekt	22
5.3	Integracija ISO 14001 z ISO 9001.....	22
5.4	Priprava in prilagoditev dokumentacije sistema.....	23
5.5	Identifikacija in presoja okoljskih vidikov v podjetju.....	24
5.5.1	Presoja tveganj in priložnosti.....	26
5.6	Ugotavljanje in spremljanje zakonskih ter drugih zahtev.....	27
5.6.1	Obvladovanje izrednih dogodkov – primer poplav leta 2023.....	27
5.7	Oblikovanje okoljske politike in okoljskih ciljev	30

5.8	Usposabljanje, ozaveščanje in vključevanje zaposlenih.....	32
5.9	Priprava na certifikacijski postopek	34
5.10	Prehod iz faze priprav v delovanje sistema.....	34
6	DELOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM ISO 14001:2015 V	
	PODJETJU	35
6.1	Organizacijska podpora in odgovornosti	35
6.2	Vloga skrbnice sistema ravnanja z okoljem	35
6.3	Sodelovanje vodstva in zaposlenih	36
6.3.1	Notranje in zunanje komuniciranje	37
6.4	Operativno obvladovanje okoljskih vidikov	38
6.4.1	Obvladovanje zunanjih izvajalcev in dobaviteljev	38
6.5	Obvladovanje izrednih dogodkov	39
6.6	Spremljanje, merjenje in vrednotenje okoljskega delovanja.....	40
6.7	Dokumentiranje delovanja sistema.....	40
6.8	Shematični prikaz sistema ravnanja z okoljem	40
7	NOTRANJE PRESOJE IN VODSTVENI PREGLED SISTEMA RAVNANJA Z	
	OKOLJEM	42
7.1	Namen in pomen notranjih presoj.....	42
7.2	Načrtovanje in izvedba notranjih presoj.....	42
7.3	Obravnavo ugotovitev in korektivni ukrepi	43
7.4	Vodstveni pregled sistema ravnanja z okoljem	43
7.5	Vloga notranjih presoj in vodstvenega pregleda pri nenehnem izboljševanju.....	44
8	CERTIFIKACIJSKI POSTOPEK IN PRIDOBITEV CERTIFIKATA ISO	
	14001:2015.....	45
8.1	Priprava na certifikacijski postopek	46
8.2	Predpresoja sistema (1. faza).....	46
8.3	Certifikacijska presoja (2. faza)	47
8.4	Pomen pridobitve certifikata in nadaljnje obveznosti	49
9	PRVA REDNA NADZORNA PRESOJA IN NADALJNI RAZVOJ SISTEMA	50
9.1	Namen in vloga nadzornih presoj	51
9.2	Prva redna nadzorna presoja sistema	51
9.3	Obravnavo priporočil nadzorne presoje in izvedeni ukrepi	52
9.4	Pomen nadzornih presoj za nadaljnji razvoj sistema	52
10	OCENA USPEŠNOSTI UVEDBE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM IN	
	NJEGOVO NENEHNO IZBOLJŠEVANJE.....	54
10.1	Ocena uspešnosti uvedbe sistema.....	54
10.1.1	Izzivi in izkušnje ob uvedbi sistema.....	55
10.2	Delovanje sistema po pridobitvi certifikata.....	56
10.3	Nenehno izboljševanje sistema	56
10.3.1	Razvojni okoljski cilji za naslednje obdobje	57
10.4	Vloga sistema ravnanja z okoljem v širšem poslovnem kontekstu....	58
11	POVEZAVA SISTEMA ISO 14001:2015 Z IZBRANIMI TRAJNOSTNIMI CILJI	
	OZN	60

11.1	Trajnostni cilj 7 – Dostopna in čista energija	61
11.2	Trajnostni cilj 11 – Trajnostna mesta in skupnosti	61
11.3	Trajnostni cilj 12 – Odgovorna poraba in proizvodnja	61
11.4	Trajnostni cilj 13 – Podnebni ukrepi	62
11.5	Vloga sistema ISO 14001 pri podpori trajnostnemu razvoju.....	62
12	ZAKLJUČEK	63
13	LITERATURA IN VIRI.....	65
	PRILOGA: Politika vodenja podjetja Zarja Elektronika d.o.o.	67

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz uporabe modela PDCA v sistemu ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.	9
Slika 2: Povezava med dejavnostmi organizacije, okoljskimi vidiki in okoljskimi vplivi	13
Slika 3: Prezem ločeno zbranih odpadkov, ki ga izvaja pooblaščen prevzemnik... ..	25
Slika 4: Poplavljeni parkirišče podjetja med poplavami leta 2023	28
Slika 5: Čiščenje kanalizacijskega sistema po poplavah leta 2023	29
Slika 6: Nameščene protipoplavne zapornice kot preventivni ukrep	30
Slika 7: Procesni pristop sistema ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.	41
Slika 8: Certifikat sistema ravnanja z okoljem ISO 14001:2015 za podjetje Zarja Elektronika d.o.o.	48
Slika 9: Potek certifikacijskega postopka in redne presoje po pridobitvi certifikata..	50
Slika 10: Trajnostni cilji Organizacije združenih narodov	60

KRATICE IN AKRONIMI

ESG:	okoljski, družbeni in upravljavski vidiki (Environmental, Social and Governance)
ISO:	International Organization for Standardization
OZN:	Organizacija združenih narodov
PDCA:	Plan – Do – Check – Act
SDG:	cilji trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals)
SIQ:	Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje
SRO:	sistem ravnanja z okoljem

1 UVOD

1.1 Predstavitev problema

Varovanje okolja postaja sestavni del sodobnega poslovanja organizacij, saj morajo podjetja poleg ekonomskih ciljev upoštevati tudi okoljske vplive svojih dejavnosti ter vedno strožje zakonodajne zahteve. Okoljska odgovornost ni več zgolj vprašanje skladnosti s predpisi, temveč pomemben element dolgoročne stabilnosti in konkurenčnosti organizacij.

Podjetja se pri svojem delovanju srečujejo z različnimi vplivi na okolje, kot so poraba energije in surovin, nastajanje odpadkov, emisije v zrak ter vplivi transporta. Hkrati se povečujejo pričakovanja kupcev, poslovnih partnerjev in širše javnosti glede odgovornega ravnanja z viri in zmanjševanja okoljskih obremenitev. Na pomen sistematičnega obvladovanja okoljskih vplivov dodatno opozarjajo tudi vse pogostejši ekstremni vremenski dogodki, ki lahko neposredno vplivajo na delovanje organizacij.

Eden izmed uveljavljenih pristopov k obvladovanju okoljskih vplivov je uvedba sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015. Standard organizacijam omogoča, da svoje okoljske vidike prepoznajo, jih sistematično spremljajo in z ustreznimi ukrepi zmanjšujejo njihov vpliv na okolje. Pri tem ne gre le za izpolnjevanje formalnih zahtev standarda, temveč predvsem za njegovo dejansko vključitev v vsakodnevne delovne procese.

Uvedba sistema ravnanja z okoljem je organizacijsko zahteven proces, ki vključuje prilagoditev obstoječih postopkov, opredelitev odgovornosti ter aktivno vključevanje zaposlenih. Poseben izziv predstavlja uvedba sistema v manjših organizacijah, kjer so kadrovske in časovne viri omejeni, posamezni zaposleni pa pogosto opravljajo več funkcij hkrati. Prav zaradi teh omejitev je praktični prikaz uvedbe sistema v konkretnem podjetju lahko pomemben vir izkušenj in usmeritev za druge organizacije.

V diplomski nalogi se zato osredotočamo na dejanski potek uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v izbranem podjetju ter na izkušnje, ki so bile pri tem pridobljene. Posebna pozornost je namenjena povezovanju zahtev standarda z realnim delovanjem podjetja, njegovimi procesi ter konkretnimi okoljskimi vidiki.

1.2 Namen in cilji diplomske naloge

Namen diplomske naloge je analizirati proces priprav in uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. Naloga

temelji na študiji primera, pri kateri povezujemo teoretična izhodišča okoljskega upravljanja s praktično uvedbo sistema v konkretnem organizacijskem okolju.

Glavni cilj naloge je prikazati potek načrtovanja, uvedbe in začetnega delovanja sistema ravnanja z okoljem ter oceniti njegovo delovanje po pridobitvi certifikata.

Posamezni cilji naloge so:

- analizirati teoretična izhodišča okoljskega upravljanja in zahteve standarda ISO 14001:2015,
- analizirati proces priprav na uvedbo sistema ravnanja z okoljem v podjetju,
- ovrednotiti praktično uvedbo sistema in njegovo integracijo z obstoječim sistemom vodenja kakovosti ISO 9001,
- oceniti delovanje sistema na podlagi notranjih presoj, vodstvenih pregledov in nadzorne presoje,
- izpostaviti izzive ter možnosti za nadaljnje izboljšave okoljskega delovanja podjetja.

1.3 Predstavitev okolja (splošna predstavitev podjetja)

Diplomska naloga temelji na študiji primera podjetja Zarja Elektronika d.o.o., ki deluje na področju tehničnega varovanja objektov. Podjetje razvija, proizvaja, vgrajuje in servisira tehnične sisteme za zaščito objektov, pri čemer pomemben del dejavnosti predstavlja tudi delo na terenu pri naročnikih.

Poslovni model podjetja temelji na celostnem pristopu, ki vključuje lasten razvoj rešitev, proizvodnjo ključnih komponent, projektiranje sistemov, njihovo vgradnjo ter poznejše servisiranje in vzdrževanje. Podjetje deluje na področju sistemov odkrivanja in javljanja požara, sistemov javljanja vloma, videonadzornih sistemov, sistemov kontrole dostopa ter drugih povezanih rešitev tehničnega varovanja.

V okviru lastne proizvodnje podjetje izdeluje protipožarne centrale ter izvaja avtomatizirano proizvodnjo tiskanih vezij. Lasten razvoj in proizvodnja omogočata večjo prilagodljivost tehničnih rešitev zahtevam naročnikov, nadzor nad kakovostjo izdelkov ter podporo celotnemu življenjskemu ciklu sistemov, od zasnove do vzdrževanja.

Dejavnosti podjetja potekajo tako v poslovnih prostorih kot na terenu, saj se pomemben del vgradnje in servisiranja izvaja pri naročnikih. Zaradi takšne organizacije dela se okoljski vidiki pojavljajo na več ravneh, predvsem pri porabi energije in materialov, ravnanju z odpadki, uporabi vozil pri terenskem delu ter obvladovanju izrednih dogodkov.

V okviru servisnih dejavnosti podjetje v določenih primerih izvaja tudi popravila posameznih komponent in njihovo ponovno uporabo, kadar je to tehnično in varnostno ustrezno. Takšen način dela podaljšuje življenjsko dobo opreme in zmanjšuje količino nastalih elektronskih odpadkov, kar že predstavlja elemente krožnega gospodarstva v praksi.

Podjetje je pred uvedbo sistema ravnanja z okoljem že imelo vzpostavljen sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001, kar je predstavljalo pomembno organizacijsko podlago za uvedbo okoljskega sistema (International Organization for Standardization, 2015b).

Zaradi raznovrstnosti dejavnosti in z njimi povezanih okoljskih vidikov se je podjetje odločilo za uvedbo sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015. Namen uvedbe sistema je bil vzpostaviti bolj sistematičen nadzor nad okoljskimi vplivi, izboljšati preglednost okoljskega delovanja ter zagotoviti skladnost z zakonodajnimi zahtevami in pričakovanji zainteresiranih strani.

V podjetju se odpadki ločeno zbirajo in oddajajo pooblaščenim prevzemnikom skladno z veljavno zakonodajo. Podjetje ima vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem (SRO) po standardu ISO 14001:2015, ki ga je certificiral certifikacijski organ SIQ.

Lasten razvoj, proizvodnja, vgradnja in servisiranje omogočajo podjetju, da tehnične rešitve obravnava v času svojega celotnega življenjskega cikla – od načrtovanja in proizvodnje do uporabe, vzdrževanja in ravnanja po koncu življenjske dobe opreme.

1.4 Predpostavke in omejitve

Pri obravnavi izhajamo iz predpostavke, da podjetje izpolnjuje osnovne zakonske zahteve na področju varovanja okolja ter da ima zagotovljeno podporo vodstva. Predpostavljamo tudi osnovno okoljsko ozaveščenost zaposlenih.

Omejitve diplomske naloge predstavljajo dejstvo, da gre za študijo primera enega podjetja, zato ugotovitev ni mogoče neposredno posploševati. Poleg tega je obravnavano predvsem začetno obdobje delovanja sistema po pridobitvi certifikata, zato dolgoročni učinki uvedbe sistema niso v celoti zajeti.

Neposredna strokovna vključenost avtorice v delovanje sistema ravnanja z okoljem omogoča poglobljen vpogled v procese in delovanje organizacije, hkrati pa lahko predstavlja tudi omejitev z vidika popolne raziskovalne distance. Zaradi tega so bile ugotovitve oblikovane na podlagi preverljivih dokumentiranih informacij, uradnih evidenc, rezultatov presoj ter zakonodajnih zahtev, kar prispeva k objektivnosti in zanesljivosti predstavljenih ugotovitev.

V okviru diplomske naloge smo oblikovali naslednje raziskovalno vprašanje:
Ali uvedba ISO 14001:2015 prispeva k učinkovitejšemu obvladovanju pomembnih okoljskih vidikov in s tem k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje v izbranem podjetju?

Na raziskovalno vprašanje odgovarjamo v zaključnem poglavju na podlagi ugotovitev praktičnega dela naloge.

1.5 Metode dela

Raziskava temelji na študiji primera, ki omogoča poglobljen vpogled v procese uvedbe in delovanja sistema ravnanja z okoljem v izbranem podjetju. Posebnost raziskovalnega pristopa predstavlja neposredna strokovna vključenost avtorice diplomske naloge v obravnavani sistem, saj v podjetju opravlja funkcijo skrbnice sistema ravnanja z okoljem. Takšna vloga omogoča neposreden dostop do organizacijskih procesov, dokumentacije ter praktičnih izkušenj, povezanih z uvedbo in delovanjem sistema.

Pri izdelavi diplomske naloge smo uporabili metode, značilne za študijo primera. Teoretični del temelji na analizi strokovne literature in slovenskih virov s področja okoljskega managementa ter gradiv SIQ.

V praktičnem delu smo uporabili analizo interne dokumentacije podjetja, sodelovanje pri uvedbi sistema, opazovanje poteka aktivnosti ter ugotovitve notranjih in zunanjih presoj. Pri uvedbi sistema je podjetje sodelovalo tudi z zunanjo strokovno svetovalko Alenko Bonbek, ki je s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami na področju sistemov vodenja pomagala z usmeritvami pri pripravi dokumentacije in vzpostavitvi sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015. Zbrane podatke smo uporabili za opis uvedbe sistema in oceno njegovega delovanja v praksi.

Za zagotavljanje verodostojnosti in objektivnosti rezultatov so bili uporabljeni različni viri podatkov, vključno z dokumentacijo sistema ravnanja z okoljem, zapisniki notranjih in zunanjih presoj, evidencami spremljanja okoljskih kazalnikov ter uradnimi organizacijskimi dokumenti. Uporaba več virov podatkov je omogočila celovitejši prikaz delovanja sistema.

V zaključnem delu diplomske naloge smo z metodo sinteze povezali ključne ugotovitve praktičnega dela s teoretičnimi izhodišči.

Pri jezikovni in slogovni obdelavi besedila je bilo uporabljeno orodje umetne inteligence ChatGPT (OpenAI ChatGPT, 2026, 18. februar) kot pomoč pri jezikovnem urejanju besedila, preverjanju slovnične ustreznosti, prevodu posameznih delov

besedila v angleški jezik ter tehnični pripravi bibliografskih navedb po standardu APA 7. Vsebina, analiza in interpretacija rezultatov predstavljajo avtorsko delo.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Podjetja delujejo v razmerah omejenih naravnih virov, okoljskih obremenitev ter vse strožjih zakonskih zahtev. Hkrati se povečujejo pričakovanja zainteresiranih strani glede odgovornega in trajnostnega delovanja. Zato se organizacije vse pogosteje odločajo za strukturirane pristope k okoljskemu upravljanju, med katerimi pomembno mesto zavzema sistem ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 (SIQ, 2023).

Sistem ravnanja z okoljem organizacijam omogoča strukturiran pristop k prepoznavanju okoljskih vidikov, določanju okoljskih ciljev ter spremljanju in izboljševanju okoljskega delovanja. V nadaljevanju so predstavljena osnovna teoretična izhodišča okoljskega upravljanja, pojem sistema ravnanja z okoljem ter ključne značilnosti standarda ISO 14001:2015.

Predstavljena teoretična izhodišča služijo kot podlaga za razumevanje praktične uvedbe sistema ravnanja z okoljem v izbranem podjetju.

2.1 Okoljsko upravljanje in trajnostni razvoj

Okoljsko upravljanje predstavlja organiziran pristop organizacij k obvladovanju vplivov svojih dejavnosti, proizvodov in storitev na okolje. Njegov osnovni namen je zmanjševanje negativnih okoljskih vplivov ob hkratnem zagotavljanju gospodarske uspešnosti in družbene odgovornosti. Okoljsko upravljanje je danes sestavni del vodenja organizacij (Pribaković-Borštnik idr., 2004).

Pojem trajnostnega razvoja se nanaša na razvoj, ki zadovoljuje potrebe sedanjih generacij, ne da bi pri tem ogrozil možnosti prihodnjih generacij za zadovoljevanje njihovih potreb. Temelji na uravnoveženju treh stebrov: okoljskega, gospodarskega in družbenega. Okoljsko upravljanje ima pri tem ključno vlogo, saj organizacijam omogoča vključevanje okoljskih vidikov v poslovne odločitve ter dolgoročno načrtovanje razvoja.

Število organizacij v Sloveniji, ki uvajajo sisteme ravnanja z okoljem, se povečuje, kar potrjujejo tudi podatki Agencije Republike Slovenije za okolje (2023) o številu organizacij, vključenih v sheme okoljskega upravljanja, kot sta ISO 14001 in EMAS. To kaže na večjo pozornost podjetij do odgovornega ravnanja z okoljem.

Podjetja, ki v svoje poslovanje vključujejo okoljsko upravljanje, pogosto dosegajo boljše obvladovanje okoljskih tveganj, večjo skladnost z zakonodajo ter izboljšan ugled pri strankah in drugih zainteresiranih straneh. Poleg tega strukturirano

upravljanje okoljskih vidikov izboljšuje preglednost procesov, spodbuja učinkovitejšo rabo virov ter krepi vključevanje zaposlenih v okoljske aktivnosti (Bizjak, 2016).

Sistemi ravnanja z okoljem organizacijam načrtno in preventivno pomagajo pri obvladovanju okoljskih vplivov ter podpirajo trajnostno usmerjeno poslovanje.

2.2 Sistem ravnanja z okoljem

Sistem ravnanja z okoljem je sestavni del sistema vodenja organizacije, ki je usmerjen v izvajanje okoljske politike ter obvladovanje okoljskih vidikov njenega delovanja.

Urejeno okoljsko upravljanje organizacijam omogoča boljši nadzor nad vplivi na okolje ter večjo skladnost z zakonodajo (Pribaković-Borštnik idr., 2004). Hkrati spodbuja odgovorno rabo virov, zmanjševanje negativnih vplivov na okolje ter stalno izboljševanje okoljskega delovanja.

Po navedbah Bizjaka (2016) sistem ravnanja z okoljem temelji na procesu načrtovanja, izvajanja, preverjanja in izboljševanja, kar organizacijam omogoča stalno spremljanje rezultatov in izboljševanje njihovega delovanja. Organizacija se lahko na okoljske izzive tako odziva premišljeno in usklajeno.

Med ključne elemente sistema ravnanja z okoljem sodijo opredelitev okoljskih vidikov, določitev okoljske politike, postavljanje okoljskih ciljev, izvajanje ukrepov, spremljanje uspešnosti ter izvajanje notranjih presoj in vodstvenih pregledov. Takšna ureditev omogoča boljše obvladovanje okoljskih tveganj ter večjo skladnost z zakonskimi zahtevami.

Ti elementi predstavljajo izhodišče za praktično uvedbo sistema ravnanja z okoljem v organizaciji. V nadaljevanju diplomske naloge je njihova uporaba prikazana na konkretnem primeru uvedbe sistema v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.

2.3 Standard ISO 14001:2015

Standard ISO 14001:2015 je mednarodni standard, ki določa zahteve za vzpostavitev, izvajanje, vzdrževanje in nenehno izboljševanje sistema ravnanja z okoljem. Namenjen je organizacijam vseh velikosti in dejavnosti (International Organization for Standardization, 2015a).

Standard organizacijam omogoča izboljševanje okoljske uspešnosti, izpolnjevanje zakonskih zahtev ter doseganje okoljskih ciljev. Njegova enotna struktura omogoča tudi lažje povezovanje z drugimi sistemi vodenja, na primer s standardom ISO 9001 (SIQ, 2023).

ISO 14001:2015 temelji na ciklu PDCA (načrtuj – izvedi – preveri – ukrepaj), ki organizacijam omogoča sistematično načrtovanje okoljskih aktivnosti, njihovo izvajanje, spremljanje ter nenehno izboljševanje (International Organization for Standardization, 2015a).

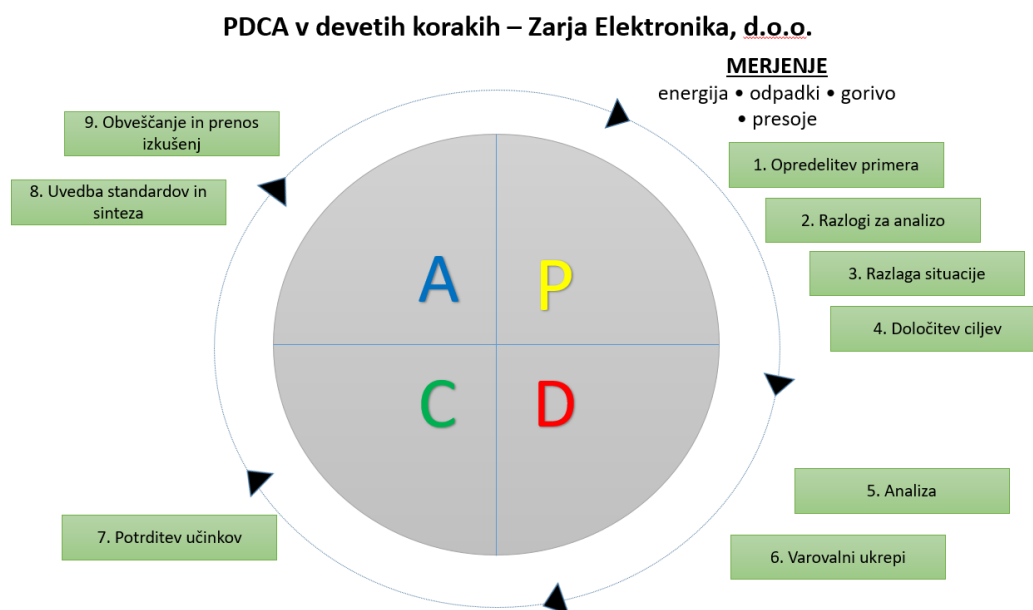
V fazi načrtovanja (Plan) se na podlagi analize okoljskih vidikov, zakonodajnih zahtev ter presoje tveganj in priložnosti določijo okoljski cilji in programi za njihovo doseganje. Cilji so merljivi, časovno opredeljeni in povezani z jasno določenimi odgovornostmi, kar omogoča učinkovito spremljanje njihove realizacije.

V fazi izvajanja (Do) se načrtovani ukrepi vključijo v redne poslovne procese organizacije. To zajema izvajanje usposabljanj, operativno obvladovanje ravnanja z odpadki, spremljanje porabe energije in goriva ter izvajanje drugih okoljskih postopkov, ki so integrirani v vsakodnevno delo.

Faza preverjanja (Check) temelji na rednem spremljanju ključnih okoljskih kazalnikov, notranjih presojah ter vodstvenih pregledih. Med ključne kazalnike sodijo poraba električne energije, nastajanje in ločevanje odpadkov, poraba goriva v okviru terenskih aktivnosti ter skladnost z zakonodajo. Analiza zbranih podatkov omogoča objektivno oceno uspešnosti sistema ter pravočasno prepoznavanje odstopanj ali priložnosti za izboljšave.

V fazi ukrepanja (Act) se na podlagi ugotovitev sprejemajo korektivni in preventivni ukrepi ter določajo novi ali posodobljeni cilji. Ta faza predstavlja prehod v novo načrtovalno obdobje in zagotavlja nenehno izboljševanje sistema.

Na sliki 1 je prikazan primer uporabe cikla PDCA v sistemu ravnanja z okoljem v organizaciji, ki ponazarja povezavo med posameznimi fazami cikla in konkretnimi okoljskimi dejavnostmi.

*Slika 1: Prikaz uporabe modela PDCA v sistemu ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.
(Lastni vir)*

Pri praktični uvedbi sistema ravnanja z okoljem smo se oprli tudi na strokovna priporočila glede razlage zahtev standarda in njegove uporabe v praksi (Burja, 2023).

2.4 Temeljna načela standarda ISO 14001:2015

Standard ISO 14001:2015 temelji na več temeljnih načelih, ki usmerjajo organizacije pri vzpostavitvi učinkovitega sistema ravnanja z okoljem. Med ključna načela sodijo preprečevanje onesnaževanja, izpolnjevanje zakonskih in drugih zahtev, obvladovanje okoljskih tveganj in priložnosti, vključevanje zaposlenih ter upoštevanje življenjskega cikla proizvodov in storitev ter nenehno izboljševanje sistema.

Razmišljanje o življenjskem ciklu v skladu s standardom ISO 14001:2015 pomeni celosten pristop k obravnavi okoljskih vplivov dejavnosti, proizvodov in storitev v vseh fazah njihovega življenjskega cikla, pri čemer organizacija upošteva tiste vplive, na katere lahko vpliva neposredno ali posredno.

Vujošević (2006) poudarja pomen jasno opredeljenih odgovornosti, usposobljenosti zaposlenih ter dokumentiranih postopkov, saj ti elementi omogočajo učinkovito izvajanje zahtev sistema ravnanja z okoljem in podpora notranjim presojam.

2.5 Prednosti sistema ravnanja z okoljem

Uvedba sistema ravnanja z okoljem organizacijam prinaša številne koristi. Med najpomembnejše sodijo boljše obvladovanje okoljskih vplivov, večja skladnost z zakonodajo, izboljšana preglednost procesov ter večja okoljska ozaveščenost zaposlenih.

Poleg okoljskih koristi sistem prispeva tudi k izboljšanju ugleda organizacije in njeni konkurenčnosti na trgu. SIQ (2023) navaja, da certificiran sistem ravnanja z okoljem predstavlja pomembno prednost pri sodelovanju v dobavnih verigah in na javnih razpisih ter podpira dolgoročno trajnostno poslovanje organizacij. Navedene prednosti so bile pomembna spodbuda za uvedbo sistema ravnanja z okoljem tudi v obravnavanem podjetju.

3 NAČRTOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM PO ISO 14001:2015

Načrtovanje sistema ravnanja z okoljem predstavlja ključno fazo pri vzpostavitvi sistema po standardu ISO 14001:2015. V tej fazi organizacija opredeli izhodišča za delovanje sistema, prepozna pomembne okoljske vidike, določi cilje ter vzpostavi okvir za učinkovito izvajanje okoljskih aktivnosti. Dobro načrtovan sistem omogoča pregledno izvajanje zahtev standarda in predstavlja osnovo za njegovo uspešno delovanje v praksi (SIQ, 2023).

V nadaljevanju so predstavljeni ključni elementi načrtovanja sistema ravnanja z okoljem, ki so služili kot izhodišče za praktično uvedbo sistema v obravnavanem podjetju.

3.1 Opredelitev konteksta organizacije

Standard ISO 14001:2015 zahteva, da organizacija opredeli svoj notranji in zunanji kontekst. To vključuje razumevanje dejavnikov, ki vplivajo na njeno delovanje, kot so zakonodaja, tržne razmere, tehnološki razvoj ter notranja organiziranost.

Poznavanje konteksta omogoča organizaciji, da sistem ravnanja z okoljem prilagodi dejanskim razmeram poslovanja ter zagotovi, da so okoljski cilji usklajeni s poslovnimi usmeritvami. Bizjak (2016) poudarja, da je razumevanje konteksta pomembno tudi z vidika obvladovanja tveganj in priložnosti, saj organizaciji omogoča pravočasno odzivanje na spremembe v okolju.

Pri opredelitvi konteksta organizacije ima pomembno vlogo tudi razumevanje tveganj in priložnosti, ki lahko vplivajo na delovanje sistema vodenja. Košir (2020) poudarja, da sodobni sistemi vodenja temeljijo na sistematičnem obvladovanju tveganj, ki organizacijam omogoča pravočasno prepoznavanje možnih odstopanj, določanje ustreznih ukrepov ter podporo odločanju vodstva. Pomembno orodje pri tem predstavlja register tveganj, ki omogoča strukturirano evidentiranje, vrednotenje in spremljanje tveganj ter predstavlja podlago za nenehno izboljševanje sistema vodenja.

Ugotovitve analize konteksta smo vključili tudi v integriran register tveganj ter jih upoštevali pri določanju prioritete ukrepov za izboljšanje okoljskega delovanja.

3.2 Zainteresirane strani in njihova pričakovanja

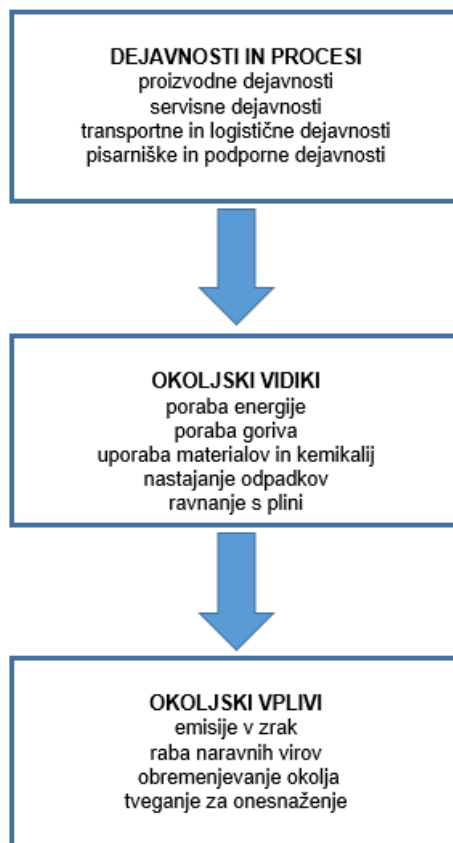
Pomemben del načrtovanja sistema je tudi identifikacija zainteresiranih strani ter razumevanje njihovih potreb in pričakovanj. Med zainteresirane strani sodijo zaposleni, kupci, dobavitelji, lokalna skupnost, regulatorni organi in drugi deležniki.

Organizacija mora ugotoviti, katere zahteve zainteresiranih strani so relevantne za sistem ravnanja z okoljem, ter jih upoštevati pri določanju politike in ciljev. Pribaković-Borštnik idr. (2004) navajajo, da vključevanje zainteresiranih strani prispeva k večji preglednosti delovanja ter krepí zaupanje v organizacijo.

3.3 Okoljski vidiki in vplivi

Okoljski vidiki in okoljski vplivi predstavljajo temeljne pojme sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015. Okoljski vidik je element dejavnosti, proizvoda ali storitve organizacije, ki lahko vpliva na okolje, medtem ko okoljski vpliv pomeni vsako spremembo okolja, bodisi pozitivno ali negativno, ki je posledica teh vidikov (International Organization for Standardization, 2015a).

Razlikovanje med okoljskimi vidiki in vplivi je pomembno z vidika sistematičnega okoljskega upravljanja, saj organizacijam omogoča, da najprej prepoznajo vire možnih obremenitev okolja, nato pa ocenijo njihove dejanske ali potencialne posledice. Okoljski vidiki so tako vzrok, okoljski vplivi pa posledica delovanja organizacije, kar je shematično prikazano na sliki 2.

Slika 2: Povezava med dejavnostmi organizacije, okoljskimi vidiki in okoljskimi vplivi (Lastni vir)

Diagram ponazarja osnovno povezavo med dejavnostmi organizacije, okoljskimi vidiki in okoljskimi vplivi ter služi kot izhodišče za razumevanje njihove identifikacije v praksi.

Standard ISO 14001:2015 zahteva, da organizacija identificira okoljske vidike svojih dejavnosti, proizvodov in storitev ter pri tem upošteva običajne in izredne razmere ter razmišljanje o življenjskem ciklu. Na podlagi presoje pomembnosti okoljskih vidikov organizacija določi, kateri vidiki zahtevajo posebno obravnavo in nadaljnje ukrepanje, s čimer se vzpostavi podlaga za določanje okoljskih ciljev in ukrepov ter za nenehno izboljševanje okoljskega delovanja (SIQ, 2023).

3.4 Zakonske in druge zahteve

Za učinkovito delovanje sistema ravnanja z okoljem je nujno poznavanje in izpolnjevanje zakonskih ter drugih zahtev s področja varovanja okolja. Organizacija mora vzpostaviti postopke za spremljanje veljavne zakonodaje ter redno preverjati svojo skladnost z okoljskimi obveznostmi.

Vujošević (2006) poudarja, da sistematično spremljanje zakonskih zahtev zmanjšuje tveganje za neskladnosti in omogoča pravočasno izvajanje potrebnih ukrepov. Poleg zakonskih zahtev lahko organizacija upošteva tudi druge obveznosti, kot so zahteve kupcev ali interne zaveze.

Vzpostavljen sistem spremljanja zakonskih zahtev organizaciji omogoča pravočasno prilagajanje spremembam zakonodaje in zmanjševanje okoljskih tveganj.

3.5 Okoljska politika

Okoljska politika predstavlja temeljni dokument sistema ravnanja z okoljem. Izraža zavezanost vodstva k varovanju okolja, preprečevanju onesnaževanja ter izpolnjevanju zakonskih in drugih zahtev.

Politika mora biti skladna s poslanstvom organizacije ter zagotavljati okvir za določanje okoljskih ciljev. Pomembno je, da je razumljiva zaposlenim in dostopna zainteresiranim stranem. Po navedbah SIQ (2023) jasno oblikovana okoljska politika prispeva k večji ozaveščenosti zaposlenih in podpori okoljskim dejavnostim.

3.6 Okoljski cilji in programi

Na podlagi okoljske politike, okoljskih vidikov in zakonskih zahtev organizacija določi okoljske cilje. Ti morajo biti merljivi, dosegljivi in časovno opredeljeni.

Za doseganje ciljev organizacija pripravi okoljske programe oziroma ukrepe, v katerih določi odgovornosti, potrebne vire in roke izvedbe. Takšen pristop omogoča spremljanje napredka ter vrednotenje uspešnosti izvedenih aktivnosti (Bizjak, 2016).

Okoljski cilji so oblikovani z namenom zmanjševanja negativnih okoljskih vplivov, ki izhajajo iz pomembnih okoljskih vidikov dejavnosti organizacije. Okoljski vplivi se ne zmanjšujejo z opuščanjem osnovnih dejavnosti organizacije, temveč z obvladovanjem okoljskih vidikov znotraj teh dejavnosti z ustreznimi ukrepi, s čimer se zmanjšuje njihov vpliv na okolje.

Okoljski cilji predstavljajo konkretizacijo okoljske politike in pomembno vodilo za izvajanje okoljskih aktivnosti v praksi.

3.7 Priprava organizacije na uvedbo sistema

Pred uvedbo sistema ravnanja z okoljem mora organizacija zagotoviti ustrezne pogoje za njegovo izvajanje. To vključuje dodelitev odgovornosti, zagotavljanje virov, usposabljanje zaposlenih ter vzpostavitev učinkovitih komunikacijskih poti.

Pribaković-Borštnik idr. (2004) navajajo, da ima pri uspešni uvedbi sistema ključno vlogo vodstvo, saj s svojo podporo spodbuja sodelovanje zaposlenih in sprejemanje okoljskih zahtev kot del vsakodnevnega dela.

Ustrezna priprava organizacije pomembno vpliva na sprejetost sistema in predstavlja osnovo za njegovo praktično uvedbo, ki je obravnavana v nadaljevanju diplomske naloge.

Opisani koraki načrtovanja so izhodišče za praktično pripravo in uvedbo sistema v podjetju Zarja Elektronika d.o.o., ki sta podrobneje predstavljena v poglavju 5.

4 PREDNOSTI UVEDBE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM ISO 14001:2015

Uvedba sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 organizacijam omogoča načrtno obvladovanje okoljskih vplivov ter vključevanje okoljskih vidikov v poslovanje. Sistem ne pomeni le izpolnjevanja pogojev za pridobitev certifikata, temveč vpliva tudi na organizacijo procesov, preglednost delovanja in ozaveščenost zaposlenih o pomenu varovanja okolja (SIQ, 2023).

Učinki sistema so vidni v notranjih procesih organizacije in v odnosih z zunanjimi deležniki. V nadaljevanju so predstavljene ključne prednosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem.

Prednosti sistema ravnanja z okoljem so še posebej izrazite v manjših organizacijah, kjer strukturiran pristop prispeva k večji preglednosti in sistematičnosti okoljskega delovanja.

4.1 Izboljšano obvladovanje okoljskih vplivov

Ena izmed temeljnih prednosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem je sistematično prepoznavanje in obvladovanje pomembnih okoljskih vidikov, kar omogoča učinkovitejše zmanjševanje negativnih vplivov na okolje. Standard ISO 14001:2015 zahteva, da organizacija identificira in ovrednoti okoljske vidike svojih dejavnosti, proizvodov in storitev ter določi ustrezne ukrepe za njihovo obvladovanje.

Organizacija tako lažje spremlja porabo virov, nastajanje odpadkov in druge vplive na okolje. Po navedbah Pribaković-Borštnik idr. (2004) urejeno okoljsko upravljanje prispeva k učinkovitejši rabi virov ter zmanjševanju negativnih vplivov na okolje.

4.2 Zagotavljanje skladnosti z okoljsko zakonodajo

Sistem ravnanja z okoljem organizacijam omogoča vzpostavitev postopkov za spremljanje zakonskih in drugih zahtev ter redno preverjanje skladnosti. S tem se zmanjšuje tveganje za neskladnosti in morebitne sankcije, hkrati pa se povečuje pravna varnost poslovanja.

Bizjak (2016) navaja, da organizacije z vzpostavljenim sistemom vodenja lažje obvladujejo regulatorna tveganja, saj imajo jasno določene odgovornosti in postopke za izpolnjevanje zakonskih obveznosti. S tem organizacija krepi tudi zaupanje regulatornih organov in drugih zainteresiranih strani.

4.3 Izboljšana notranja organiziranost in preglednost procesov

Uvedba sistema ISO 14001:2015 prispeva k večji urejenosti notranjih procesov. Standard zahteva jasno opredelitev odgovornosti, pristojnosti in postopkov, kar izboljšuje organizacijo dela ter omogoča učinkovitejše obvladovanje procesov.

Pregledna dokumentacija in standardizirani postopki olajšajo spremljanje delovanja sistema ter podpirajo učinkovitejše odločanje. Posledično se izboljša tudi komunikacija znotraj organizacije, saj so zahteve glede okoljskega ravnanja jasno opredeljene (SIQ, 2023).

Raziskave o implementaciji standarda ISO 14001 v slovenskih organizacijah kažejo, da podjetja standard najpogosteje uvajajo zaradi izboljšanja notranje organiziranosti in večje skladnosti z zakonodajo (Pavlovič, 2013).

4.4 Povečana ozaveščenost in vključenost zaposlenih

Pomembna prednost sistema ravnanja z okoljem je povečanje okoljske ozaveščenosti zaposlenih. Standard ISO 14001:2015 poudarja pomen usposabljanja in vključevanja zaposlenih v izvajanje okoljskih aktivnosti.

Vujošević (2006) izpostavlja, da zaposleni, ki razumejo vpliv svojega dela na okolje, lažje prevzemajo odgovornost za pravilno izvajanje postopkov ter prispevajo k učinkovitejšemu delovanju sistema. Večja ozaveščenost zaposlenih prispeva k lažjemu doseganju okoljskih ciljev.

Vključevanje zaposlenih se je kot pomemben dejavnik uspešnosti sistema izkazalo tudi v obravnavanem podjetju.

4.5 Izboljšanje ugleda in konkurenčnosti organizacije

Certificiran sistem ravnanja z okoljem predstavlja pomembno konkurenčno prednost. Certifikat ISO 14001:2015 izkazuje zavezanost organizacije k odgovornemu ravnanju z okoljem, kar pozitivno vpliva na njen ugled pri strankah in poslovnih partnerjih.

SIQ (2023) navaja, da je certifikat pogosto pogoj za sodelovanje v določenih dobavnih verigah ali na javnih razpisih, kar organizacijam odpira nove poslovne priložnosti in krepi njihovo tržno prepoznavnost.

4.6 Podpora nenehnemu izboljševanju

Standard ISO 14001:2015 temelji na načelu nenehnega izboljševanja, ki se izvaja po ciklu PDCA. Organizacijam omogoča stalno spremljanje okoljskega delovanja, vrednotenje doseganja ciljev ter uvajanje izboljšav.

Z rednimi notranjimi presojami, vodstvenimi pregledi in spremljanjem okoljskih kazalnikov organizacija zagotavlja, da sistem ostaja učinkovit in prilagojen spremembam v delovanju organizacije (Bizjak, 2016).

Na podlagi predstavljenih teoretičnih izhodišč in opisanih prednosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v nadaljevanju prehajamo na praktični del diplomske naloge.

5 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA NA UVEDBO SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM ISO 14001:2015 V IZBRANEM PODJETJU

Po predstavitvi teoretičnih izhodišč v prejšnjih poglavjih v nadaljevanju obravnavamo praktični vidik načrtovanja in uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.

Pri pripravi praktičnega dela smo uporabili interno dokumentacijo podjetja. Poglavje prikazuje dejanski potek priprav na uvedbo sistema ravnanja z okoljem ter prilagoditev zahtev standarda ISO 14001:2015 realnemu delovanju podjetja, obstoječim procesom in razpoložljivim virom.

Podjetje je v času začetka uvajanja sistema že imelo vzpostavljen sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001, kar je pomembno vplivalo na način načrtovanja in izvedbe uvajanja sistema ravnanja z okoljem. Ena izmed ključnih usmeritev je bila zato integracija okoljskega sistema v obstoječi sistem vodenja, kar je omogočilo učinkovitejšo uvedbo in boljšo sprejetost sistema med zaposlenimi.

5.1 Izhodiščno stanje in obstoječi sistemi vodenja

Pred začetkom uvajanja sistema ravnanja z okoljem smo v podjetju izvedli analizo izhodiščnega stanja na področju okoljskega ravnanja ter pregled obstoječih procesov in dokumentacije. Namen analize je bil ugotoviti, v kolikšni meri so bili posamezni okoljski vidiki že obvladovani ter kakšne so bile možnosti za njihovo sistematično vključitev v nov sistem.

Podjetje Zarja Elektronika d.o.o. je imelo v tem času že certificiran sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001, ki je zagotavljal urejeno obvladovanje dokumentacije, jasno opredeljene odgovornosti, redno izvajanje notranjih presoj ter vodstvene preglede. Ti elementi so predstavljali pomembno osnovo za nadgradnjo sistema tudi na področju okoljskega upravljanja.

Analiza je pokazala, da so bili posamezni okoljski vidiki v podjetju že deloma obvladovani, predvsem na področju ravnanja z odpadki, porabe energije ter skladnosti z osnovnimi zakonskimi zahtevami. Ti vidiki pa niso bili povezani v enoten sistem ravnanja z okoljem. Zato je bil cilj priprav vzpostaviti strukturiran in pregleden sistem, ki bi nadgradil obstoječe prakse ter jih uskladi z zahtevami standarda ISO 14001:2015.

Analiza izhodiščnega stanja je poleg okoljskih vidikov pokazala tudi potrebo po boljšem obvladovanju okoljskih tveganj in večji pripravljenosti na izredne dogodke, kar je dodatno potrdila izkušnja poplav v letu 2023 (Zarja Elektronika d.o.o., 2025a).

Ugotovitve analize izhodiščnega stanja so predstavljale osnovo za nadaljnje načrtovanje aktivnosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem.

5.1.1 Kontekst organizacije v izbranem podjetju

V okviru priprav na uvedbo sistema ravnanja z okoljem smo v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. izvedli analizo notranjega in zunanjega konteksta organizacije. Analiza je dokumentirana v internem dokumentu Kontekst in politika vodenja.

Podjetje Zarja Elektronika d.o.o. se nahaja v gospodarski coni na območju nekdanjega industrijskega kompleksa v Kamniku, v neposredni bližini mestnega središča. Poslovni objekt je bil zgrajen leta 1980 in leta 2017 obnovljen. V bližini objekta teče reka Kamniška Bistrica, ki predstavlja pomemben naravni element okolja in zahteva posebno skrb pri varovanju voda.

Podjetje ni locirano v vodovarstvenem pasu, vendar v okviru sistema ravnanja z okoljem namenja posebno pozornost preprečevanju onesnaževanja voda ter odgovorni rabi vodnih virov. Meteorna kanalizacija se redno vzdržuje v sodelovanju z zunanjim izvajalcem. Podjetje je priključeno na javno elektroenergetsko in vodovodno omrežje.

Ravnanje z odpadki poteka skladno z zakonodajnimi zahtevami. Odpadki se dosledno ločujejo, zbirajo in oddajajo pooblaščenim prevzemnikom. Podjetje sodeluje v shemi ravnanja z odpadno embalažo ter izpolnjuje obveznosti poročanja pristojnim organom. Meritve hrupa so pokazale, da dejavnost podjetja ne presega dovoljenih mejnih vrednosti, kar potrjuje skladnost z okoljskimi zahtevami.

Pri opredelitvi zunanjega konteksta smo upoštevali več vidikov delovanja podjetja. Pravni kontekst vključuje spremljanje slovenske in evropske zakonodaje s področja varstva okolja, ravnanja z odpadki, emisij ter drugih regulativnih zahtev. Tehnološki kontekst se nanaša na spremljanje razvoja naprednih rešitev, ki omogočajo zmanjševanje okoljskih vplivov in izboljšanje energetske učinkovitosti izdelkov in storitev.

V konkurenčnem in tržnem kontekstu podjetje deluje na domačem in širšem regionalnem trgu ter si prizadeva za ohranjanje konkurenčnosti z uvajanjem trajnostnih praks in certificiranih sistemov vodenja. Pomemben vpliv predstavljajo tudi zahteve naročnikov, zlasti pri sodelovanju na javnih razpisih, kjer certifikat ISO 14001 pomeni dodatno konkurenčno prednost.

Okoljski kontekst je povezan z zavedanjem vpliva poslovnih dejavnosti na okolje. Posebna pozornost je namenjena zmanjševanju emisij, količine odpadkov ter porabe naravnih virov. Pri analizi konteksta smo upoštevali tudi vpliv podnebnih sprememb in ekstremnih vremenskih pojavov (poplave, neurja, izpadi električne energije), ki lahko vplivajo na neprekinjenost poslovanja. Ta tveganja so vključena v register tveganj ter obvladovana z ustreznimi preventivnimi ukrepi.

Notranji kontekst vključuje organizacijsko strukturo, kompetence zaposlenih, tehnološko opremljenost ter obstoječi integrirani sistem vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem. Podjetje spodbuja organizacijsko kulturo, usmerjeno v stalno izboljševanje, usposabljanje zaposlenih ter odgovorno ravnanje z viri.

Analiza konteksta organizacije je predstavljala podlago za identifikacijo okoljskih vidikov, presojo tveganj in priložnosti ter oblikovanje politike vodenja in okoljskih ciljev.

5.1.2 Zainteresirane strani podjetja in njihova pričakovanja

Pri vzpostavitvi sistema ravnanja z okoljem smo v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. določili ključne zainteresirane strani ter opredelili njihova pričakovanja.

Med najpomembnejše deležnike sodijo regulatorni organi, kot so pristojna ministrstva, inšpekcijske službe ter Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO). Njihova pričakovanja so predvsem skladnost z veljavno zakonodajo, pravilno ravnanje z odpadki ter odgovorno obvladovanje okoljskih vplivov.

Pomembni deležniki so tudi kupci in naročniki, ki od podjetja pričakujejo kakovostne storitve, strokovnost in zanesljivost. Vse pogosteje pričakujejo tudi dokazila o odgovornem ravnanju z okoljem, pri čemer certifikat ISO 14001 predstavlja pomembno prednost.

Med zainteresirane strani sodi tudi lastnik oziroma matično podjetje, ki pričakuje stabilno poslovanje, obvladovanje tveganj ter usklajenost s trajnostnimi usmeritvami, zlasti v povezavi z zahtevami po trajnostnem poročanju.

Zaposleni pričakujejo varno delovno okolje, jasno določene naloge in ustrezno usposabljanje. Njihova vključenost v izvajanje okoljskih ukrepov pomembno prispeva k uspešnemu delovanju sistema.

Pomembno vlogo imajo tudi dobavitelji in podizvajalci, od katerih podjetje pričakuje spoštovanje zakonodaje in odgovorno ravnanje. Posebej pomembni so pooblaščenci prevzemniki odpadkov, ki zagotavljajo zakonito odstranjevanje nastalih odpadkov.

Lokalna skupnost in širša javnost pričakujeta odgovorno delovanje podjetja ter zmanjševanje vplivov na okolje.

Ugotovitve analize zainteresiranih strani smo upoštevali pri oblikovanju politike vodenja in določanju okoljskih ciljev, s čimer smo zagotovili, da sistem ravnanja z okoljem odraža dejanske potrebe in pričakovanja okolja, v katerem podjetje deluje.

5.2 Organizacija uvedbe sistema kot projekt

Uvedbo sistema ravnanja z okoljem smo v podjetju obravnavali kot projekt, ki zahteva jasno opredeljene odgovornosti, časovni okvir ter podporo vodstva. Vodstvo podjetja je izrazilo zavezanost k uvedbi sistema in zagotovilo potrebne vire za njegovo izvedbo.

Za koordinacijo projekta je bila imenovana skrbnica sistema ravnanja z okoljem, ki je delovala na podlagi pooblastila vodstva. Njena naloga je bila usklajevanje aktivnosti uvedbe sistema, sodelovanje z vodstvom in zaposlenimi ter zagotavljanje, da so zahteve standarda ustrezno prenesene v vsakodnevno prakso. V tej vlogi smo sodelovali pri načrtovanju aktivnosti uvedbe sistema, pripravi in prilagoditvi dokumentacije, identifikaciji in presoji okoljskih vidikov ter usklajevanju sodelovanja med vodstvom in zaposlenimi. Poleg tega smo sodelovali pri spremljanju izvajanja zahtev standarda ISO 14001:2015 v praksi ter pri notranjih in zunanjih presojah.

Uvedba sistema je potekala postopno, kar je omogočilo lažje obvladovanje nalog ter sprotno vključevanje zaposlenih. Zaposleni so bili seznanjeni z osnovnimi zahtevami sistema, okoljskimi cilji ter svojo vlogo pri izvajanju okoljskih postopkov.

5.3 Integracija ISO 14001 z ISO 9001

Pomemben cilj uvedbe sistema ravnanja z okoljem je bila njegova integracija z že vzpostavljenim sistemom vodenja kakovosti ISO 9001. Ker oba standarda temeljita na strukturi visoke ravni, je bilo mogoče več obstoječih postopkov uporabiti tudi pri okoljskem sistemu ter jih dopolniti z okoljskimi vsebinami.

Integracija se je v praksi odražala v enotnem poslovniku vodenja, skupnih postopkih za obvladovanje dokumentacije in zapisov, usklajenem načrtovanju notranjih presoj ter skupnih vodstvenih pregledih. Takšen pristop je omogočil pregledno uvedbo sistema ISO 14001 brez podvajanja dokumentacije ter prispeval k večji sprejetosti sistema med zaposlenimi.

5.4 Priprava in prilagoditev dokumentacije sistema

Pomemben del uvedbe sistema je bila priprava in prilagoditev dokumentacije skladno z zahtevami standarda ISO 14001:2015 ter obstoječim sistemom vodenja kakovosti. Pri tem smo izhajali iz načela, da dokumentacija podpira učinkovito delovanje sistema in ne predstavlja dodatnega administrativnega bremena.

Obstoječa dokumentacija sistema ISO 9001 je bila dopolnjena z okoljskimi vsebinami. Pripravljeni oziroma posodobljeni so bili postopki za obvladovanje okoljskih vidikov, izpolnjevanje zakonskih in drugih zahtev, spremljanje okoljskih kazalnikov ter ravnanje v izrednih razmerah. Dokumentacija vključuje tudi zapise notranjih presoj, vodstvenih pregledov ter druge evidence, ki zagotavljajo sledljivost delovanja sistema.

Po začetni fazi uvedbe smo dokumentacijo dodatno pregledali in jo smiselno poenostavili. V praksi se je namreč pokazalo, da preglednejša in razumljivejša dokumentacija prispeva k večji uporabnosti sistema ter lažjemu vključevanju zaposlenih. Takšna ureditev dokumentacije je skladna s strokovno literaturo, ki navaja, da sistem ravnanja z okoljem običajno vključuje poslovnik, postopke, delovna navodila in zapise, ki podpirajo njegovo delovanje (Vujošević, 2006).

Osrednji dokument integriranega sistema vodenja predstavlja Poslovnik vodenja, ki združuje zahteve sistema vodenja kakovosti ISO 9001 in sistema ravnanja z okoljem ISO 14001. Čeprav standarda formalnega poslovnika ne zahtevata več, smo ga v podjetju ohranili kot krovni dokument, ki opredeljuje organizacijo sistema, odgovornosti, ključne procese ter njihove medsebojne povezave. Dokument je zasnovan procesno in vključuje tudi merila za spremljanje učinkovitosti procesov ter obvladovanje tveganj in priložnosti (Zarja Elektronika d.o.o., 2025b).

Za vzdrževanje in ažurnost poslovnika je odgovoren skrbnik sistema vodenja, medtem ko je za področje ravnanja z okoljem zadolžena skrbnica sistema ravnanja z okoljem. Spremembe dokumenta odobri direktor podjetja, s čimer je zagotovljena njegova veljavnost in usklajenost z dejanskim delovanjem organizacije (Zarja Elektronika d.o.o., 2025b).

Politika vodenja, ki vključuje zaveze na področju kakovosti in varovanja okolja, predstavlja temeljni usmeritveni dokument sistema ter je dostopen zaposlenim in drugim zainteresiranim stranem. Skupaj s poslovníkom tvori okvir za doseganje poslovnih in okoljskih ciljev (Zarja Elektronika d.o.o., 2025b).

Takšen procesni in sistemski pristop je skladen tudi s sodobnimi usmeritvami na področju upravljanja organizacij. Košir (2020) poudarja, da učinkovit sistem vodenja temelji na jasno opredeljenih procesih, odgovornostih ter merljivih ciljih, ki omogočajo

nadzor nad delovanjem organizacije in njegovo nenehno izboljševanje. Integriran poslovnik, ki povezuje kakovost in ravnanje z okoljem, tako predstavlja pomembno orodje za usklajeno in pregledno delovanje podjetja.

5.5 Identifikacija in presoja okoljskih vidikov v podjetju

Pri identifikaciji okoljskih vidikov smo zajeli tako proizvodne kot podporne in terenske dejavnosti podjetja. Upoštevali smo posamezne faze življenjskega cikla proizvodov in storitev, od razvoja in proizvodnje do vgradnje, uporabe, servisiranja ter ravnanja po končani uporabi. Posebna pozornost je bila namenjena dejavnostim, povezanim z lastno proizvodnjo protipožarnih central in tiskanih vezij, ravnanju z odpadki (elektronski odpadki, embalaža in nevarni odpadki), porabi energije in materialov, transportnim dejavnostim, povezanim s servisnimi in dobavnimi procesi, ter ravnanju v izrednih razmerah.

Med okoljske vidike v podjetju sodijo tudi transportne dejavnosti, povezane z dobavo materialov in komponent iz tujine. Podjetje pri uvozu uporablja združene prevoze, s čimer zmanjšuje število prevozov in s tem povezane emisije v zrak, kar predstavlja primer ukrepa za zmanjševanje okoljskih vplivov logističnih dejavnosti.

Med okoljskimi vidiki smo upoštevali tudi uporabo manjših količin kemikalij v okviru proizvodnih in servisnih dejavnosti ter ravnanje s plini pri recertifikaciji gasilnih sistemov. Pri prečrpavanju gasilnih plinov in preverjanju ustreznosti tesnjenja jeklenk lahko pride do manjših izgub plina, ki predstavljajo okoljski vidik, povezan z emisijami v zrak. Zaradi omejenega obsega dejavnosti, nadzorovanih postopkov, usposobljenega osebja ter izpolnjevanja zakonskih obveznosti poročanja Agenciji Republike Slovenije za okolje ti vidiki niso bili ocenjeni kot pomembni.

Ker gre za pretežno storitveno organizacijo z lastno proizvodnjo kot podporno dejavnostjo, so bili pomembni okoljski vidiki povezani predvsem s terenskimi dejavnostmi, porabo energije, ravnanjem z odpadki ter servisnimi aktivnostmi. Na podlagi identificiranih okoljskih vidikov smo izvedli presojo njihove pomembnosti, pri čemer smo upoštevali obseg vpliva, pogostost nastanka ter možnost nadzora in preprečevanja. Pomembni okoljski vidiki so predstavljali osnovo za določitev okoljskih ciljev in ukrepov ter za nadaljnje spremljanje uspešnosti sistema, pri čemer so bili izbrani vidiki neposredno povezani z dejanskimi procesi in načinom delovanja podjetja (Zarja Elektronika d.o.o., 2025a).

Razliko med okoljskimi vidiki in okoljskimi vplivi je mogoče ponazoriti s konkretnimi primeri iz prakse podjetja Zarja Elektronika d.o.o. Med pomembne okoljske vidike v podjetju sodijo poraba električne energije, poraba vode za sanitarne in higienske namene, poraba goriva za potrebe terenskih dejavnosti, raba materialov in rezervnih delov pri servisiranju ter nastajanje elektronskih in drugih vrst odpadkov. Okoljski

vplivi, povezani s temi vidiki, se kažejo predvsem pri obremenjevanju okolja zaradi rabe naravnih virov ter pri emisijah v zrak, ki nastajajo kot posledica porabe goriva. Z uvedbo sistema ravnanja z okoljem podjetje te okoljske vidike sistematično obvladuje, s čimer zmanjšuje tveganje za negativne vplive na okolje.

Pomemben del operativnega obvladovanja okoljskih vidikov predstavlja tudi ravnanje z odpadki. V podjetju so posamezne vrste odpadkov ločeno zbrane in oddane pooblaščenemu prevzemniku, kar zagotavlja sledljivost ravnanja z odpadki ter skladnost z veljavno zakonodajo. Prevzem odpadkov se dokumentira z evidenčnimi listi, ki omogočajo pregled nad količinami in vrstami oddanih odpadkov ter predstavljajo pomemben del okoljskih zapisov sistema. Presoja okoljskih vidikov je bila dokumentirana v interni matriki, ki se redno posodablja in predstavlja del stalnega spremljanja okoljskega delovanja (Zarja Elektronika d.o.o., 2025a).

Ravnanje z odpadki je pomemben del operativnega obvladovanja okoljskih vidikov, kar prikazuje slika 3.

*Slika 3: Prevzem ločeno zbranih odpadkov, ki ga izvaja pooblaščen prevzemnik
(Vir: Zarja Elektronika d.o.o., 2025)*

Prikazani prevzem ločeno zbranih odpadkov na lokaciji podjetja predstavlja del rednega operativnega obvladovanja okoljskih vidikov ter potrjuje dosledno izvajanje vzpostavljenih postopkov ravnanja z odpadki.

5.5.1 Presoja tveganj in priložnosti

V okviru uvedbe sistema ravnanja z okoljem smo poleg identifikacije okoljskih vidikov izvedli tudi presojo tveganj in priložnosti. Namen presoje je bil prepoznati dogodke ali okoliščine, ki bi lahko negativno vplivali na okolje ali poslovanje podjetja, ter določiti ustrezne ukrepe za njihovo obvladovanje.

V podjetju uporabljamo integriran register tveganj, ki je skupen sistemu vodenja kakovosti in sistemu ravnanja z okoljem. Tveganja so razvrščena glede na področje vpliva na strateška, poslovna in operativna, pri čemer so okoljska tveganja obravnavana kot poseben del registra. Takšna ureditev omogoča povezovanje okoljskih tveganj s širšim sistemom upravljanja podjetja.

Za boljšo preglednost podjetje uporablja tudi interni sistem označevanja tveganj, ki omogoča enotno razvrščanje in spremljanje posameznih primerov.

Ocena tveganja temelji na presoji verjetnosti nastanka dogodka in oceni možne škode. Na podlagi kombinacije obeh meril se tveganja razvrstijo v različne stopnje pomembnosti, kar omogoča določanje prioritet pri izvajanju ukrepov.

Za večjo preglednost uporabljamo tudi semaforški prikaz tveganj, ki temelji na barvni razvrstitvi glede na stopnjo pomembnosti. Zelena barva označuje nizko tveganje, ki je sprejemljivo in ne zahteva dodatnih ukrepov. Rumena barva predstavlja srednje tveganje, ki zahteva redno spremljanje ter po potrebi dodatne preventivne ukrepe. Rdeča barva označuje visoko tveganje, pri katerem so potrebni takojšnji ali okrepljeni ukrepi za zmanjšanje vpliva. Takšen vizualni prikaz omogoča hitro prepoznavanje prioritet, večjo preglednost registra tveganj ter učinkovitejše odločanje vodstva.

Med pomembnejšimi okoljskimi tveganji so bila prepoznana tveganja, povezana z razlitjem nevarnih snovi, nepravilnim ravnanjem z odpadki, izrednimi vremenskimi dogodki (poplave) ter motnjami v dobavni verigi. Posebno pozornost smo namenili tudi tveganjem, ki so povezana s porabo goriva in emisijami zaradi terenskih prevozov, saj ti predstavljajo enega izmed pomembnejših okoljskih vidikov podjetja.

Rezultati presoje tveganj so bili uporabljeni pri določanju okoljskih ciljev in programov ukrepov. Na podlagi ugotovitev presoje smo določili preventivne in korektivne ukrepe ter jih vključili v redno spremljanje v okviru vodstvenih pregledov. Sistem tako temelji na dejanski oceni tveganj, učinkovitost ukrepov pa se redno preverja in po potrebi prilagaja.

5.6 Ugotavljanje in spremljanje zakonskih ter drugih zahtev

Pomemben del priprav na uvedbo sistema ravnanja z okoljem je bilo sistematično ugotavljanje zakonskih in drugih zahtev, ki se nanašajo na okoljsko delovanje podjetja. V podjetju smo pregledali veljavno okoljsko zakonodajo ter druge zahteve, ki izhajajo iz dejavnosti podjetja in njegovega poslovnega okolja.

Vzpostavljen je bil postopek za redno spremljanje sprememb zakonodaje in preverjanje skladnosti z okoljskimi obveznostmi. V ta namen vodimo Evidenco okoljske zakonodaje, ki vključuje pregled veljavnih predpisov s področja ravnanja z odpadki, uporabe nevarnih snovi, varstva voda, emisij v zrak ter ukrepanja v primeru izrednih dogodkov. Evidenca vsebuje opis posameznih zahtev, način njihovega izvajanja v podjetju ter oceno skladnosti (Zarja Elektronika d.o.o., 2025a).

Za spremljanje zakonodajnih sprememb in posodabljanje evidence je odgovorna skrbnica sistema ravnanja z okoljem. Skladnost z zakonskimi zahtevami se preverja na podlagi internih evidenc, zapisov, rednih pregledov ter ugotovitev notranjih presoje in vodstvenih pregledov.

Sistematično spremljanje zakonskih zahtev pomembno prispeva tudi k obvladovanju okoljskih tveganj, saj omogoča pravočasno prepoznavanje morebitnih neskladnosti in izvajanje ustreznih preventivnih ali korektivnih ukrepov. Ugotovitve spremljanja zakonodaje se upoštevajo pri posodabljanju registra tveganj ter pri načrtovanju okoljskih ciljev in ukrepov za izboljšanje okoljskega delovanja.

Takšen strukturirani pristop je skladen s strokovnimi priporočili za sisteme vodenja, ki poudarjajo pomen sistematičnega upravljanja tveganj kot podlage za učinkovito odločanje in nenehno izboljševanje delovanja organizacije (Košir, 2020).

Ugotovitve spremljanja zakonskih zahtev predstavljajo tudi vhodne informacije za notranje presoje in vodstveni pregled sistema ter se upoštevajo pri načrtovanju izboljšav in posodabljanju okoljskih ciljev.

5.6.1 Obvladovanje izrednih dogodkov – primer poplav leta 2023

V Sloveniji se v zadnjih letih povečuje pogostost ekstremnih vremenskih dogodkov, kot so poplave in neurja, kar povečuje tveganja za organizacije in zahteva večjo pripravljenost na izredne razmere (Agencija Republike Slovenije za okolje, 2013).

Izkušnja poplav v letu 2023 je podjetje neposredno soočila z vplivi ekstremnih vremenskih razmer ter dodatno poudarila pomen sistematičnega obvladovanja okoljskih tveganj. Dogodek je pokazal na ranljivost infrastrukture in potrebo po

preventivnih ter korektivnih ukrepov za zmanjševanje vplivov podobnih dogodkov v prihodnje.

V okviru vzpostavitve sistema ravnanja z okoljem smo pregledali obstoječe postopke ravnanja v izrednih razmerah ter jih dopolnili z dodatnimi ukrepi. Izvedene aktivnosti so vključevale čiščenje kanalizacijskega sistema, namestitve protipoplavnih zapornic ter okrepljeno spremljanje stanja meteornih voda. Ukrepi so bili vključeni v register tveganj in v postopke obvladovanja izrednih dogodkov.

Zaposleni so bili dodatno seznanjeni s postopki ukrepanja v primeru poplav in drugih izrednih razmer, kar je prispevalo k večji pripravljenosti organizacije. Izvedeni ukrepi povečujejo odpornost podjetja proti podnebnim tveganjem ter predstavljajo pomemben del preventivnega pristopa sistema ravnanja z okoljem. Takšen sistematični pristop k obvladovanju tveganj je značilen za organizacije z vzpostavljenim sistemom ravnanja z okoljem, ki omogoča boljše obvladovanje okoljskih vplivov, sistematično upravljanje tveganj ter večjo skladnost z zakonodajnimi zahtevami (Agencija Republike Slovenije za okolje, 2023).

Opisani pristop je skladen z zahtevami standarda ISO 14001:2015 glede pripravljenosti in odzivanja na izredne razmere ter obvladovanja tveganj. Hkrati prispeva k dolgoročni stabilnosti poslovanja in podpori trajnostnemu razvoju.

Vpliv poplav in izvedeni ukrepi so prikazani na slikah 4–6.

*Slika 4: Poplavljeni parkirišče podjetja med poplavami leta 2023
(Vir: Zarja Elektronika d.o.o., 2023)*

*Slika 5: Čiščenje kanalizacijskega sistema po poplavah leta 2023
(Vir: Zarja Elektronika d.o.o., 2023)*

*Slika 6: Nameščene protipoplavne zapornice kot preventivni ukrep
(Vir: Zarja Elektronika d.o.o., 2023)*

Slike prikazujejo vpliv poplav na poslovanje podjetja ter izvedene korektivne in preventivne ukrepe. Ti so vključeni v sistem ravnanja z okoljem z namenom zmanjševanja tveganj v prihodnje.

Izkušnja poplav je pomembno prispevala k večji ozaveščenosti zaposlenih o okoljskih tveganjih ter okrepila razumevanje pomena preventivnega delovanja sistema ravnanja z okoljem.

5.7 Oblikovanje okoljske politike in okoljskih ciljev

Na podlagi analize konteksta organizacije, okoljskih vidikov, presoje tveganj ter zakonskih in drugih zahtev smo v podjetju oblikovali politiko vodenja, ki vključuje tudi področje ravnanja z okoljem. Politika izraža zavezanost vodstva k varovanju okolja, preprečevanju onesnaževanja, izpolnjevanju zakonodajnih zahtev ter nenehnemu izboljševanju okoljskega delovanja.

Politika je integrirana v Poslovnik vodenja ter predstavlja temeljni usmeritveni dokument integriranega sistema vodenja kakovosti in okolja. Dostopna je zaposlenim in vsem drugim zainteresiranim, njena ustreznost pa se redno preverja v okviru vodstvenih pregledov.

Na podlagi sprejete politike so bili določeni konkretni in merljivi okoljski cilji, usmerjeni predvsem v izboljšanje ravnanja z odpadki, učinkovitejšo rabo virov ter zmanjševanje emisij. Cilji izhajajo iz pomembnih okoljskih vidikov dejavnosti podjetja in predstavljajo operativno podlago za zmanjševanje negativnih vplivov na okolje.

Ključni okoljski cilji podjetja vključujejo:

- optimizacijo terenskih prevozov z namenom učinkovitejše rabe goriva ter zmanjševanja emisij glede na obseg dejavnosti podjetja,
- zmanjševanje porabe električne energije z uvedbo energetske učinkovite razsvetljave,
- izboljšanje ravnanja z odpadki ter zmanjševanje njihove količine na izvoru,
- zagotavljanje skladnega ravnanja z nevarnimi snovmi in odpadki,
- stalno spremljanje okoljskih kazalnikov in preprečevanje onesnaževanja.

Doseganje ciljev se spremlja s kazalniki, kot so poraba goriva in električne energije, količine oddanih odpadkov ter ugotovitve notranjih presoj in vodstvenih pregledov. Za vsak cilj so določeni odgovorni nosilci, načrtovani ukrepi ter kazalniki spremljanja.

Pomemben okoljski vidik predstavlja poraba goriva zaradi terenskih prevozov, z njo povezan okoljski vpliv pa so emisije v zrak. Z namenom zmanjševanja tega vpliva si je podjetje zastavilo cilj učinkovitejše rabe goriva ter zmanjševanja emisij glede na obseg dejavnosti, kar se uresničuje z optimizacijo prevoznih poti, racionalnejšim načrtovanjem terenskega dela ter postopno uvedbo okolju prijaznejših vozil. Spremljanje doseganja cilja poteka na podlagi evidence porabe goriva.

Drugi pomembni okoljski vidik predstavlja poraba električne energije za razsvetljavo prostorov, katere vpliv se kaže v obremenjevanju okolja zaradi rabe energije. Z namenom zmanjšanja porabe električne energije podjetje postopno uvaja zamenjavo klasičnih svetil z energetske učinkovitejšimi svetili LED ter uporabo svetil s senzorji gibanja v skupnih prostorih. Izvajanje ukrepov poteka skladno s finančnimi zmožnostmi podjetja in načrtovanimi investicijami. Poraba električne energije se spremlja na podlagi mesečnih podatkov, kar omogoča oceno učinkovitosti izvedenih ukrepov ter načrtovanje nadaljnjih izboljšav.

Med pomembnimi okoljskimi vidiki je prepoznano tudi ravnanje z odpadki, ki nastajajo pri dejavnosti podjetja, zlasti pri servisnih in montažnih delih ter v lastni proizvodnji manjšega obsega. Okoljski vpliv tega vidika se kaže v obremenjevanju okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže, elektronskih komponent, izrabljenih akumulatorjev ter drugih materialov.

Z namenom zmanjševanja negativnih vplivov si je podjetje zastavilo cilj izboljšanje ravnanja z odpadki in zmanjšanje njihove količine na izvoru. Ukrepi vključujejo

dosledno ločevanje odpadkov, sodelovanje s pooblaščenimi prevzemniki ter vključitev v shemo ravnanja z odpadno embalažo. Posebna pozornost je namenjena ravnanju z izrabljenimi akumulatorji, ki se vračajo pooblaščenemu zbiralcu, s čimer se zagotavlja njihova ustrezna predelava oziroma recikliranje. Takšen pristop predstavlja upoštevanje načela življenjskega cikla izdelkov ter zmanjševanje negativnih vplivov po koncu njihove uporabe.

Spremljanje ravnanja z odpadki poteka prek evidenc oddanih količin ter pregleda skladnosti z zakonodajnimi zahtevami. S tem je zagotovljena jasna povezava med okoljskimi vidiki, njihovimi vplivi, zastavljenimi cilji in konkretnimi ukrepi, kar predstavlja temelj sistematičnega pristopa k izboljševanju okoljskega delovanja podjetja.

Celotno besedilo Politike vodenja je vključeno v prilogi diplomske naloge. Politika je javno objavljena na uradni spletni strani podjetja ter dostopna zaposlenim in zainteresirani javnosti (Zarja Elektronika d.o.o., n. d.). Njena ustreznost se pregleda najmanj enkrat letno v okviru vodstvenega pregleda ter se po potrebi posodobi.

5.8 Usposabljanje, ozaveščanje in vključevanje zaposlenih

Zavedali smo se, da sistem ravnanja z okoljem lahko učinkovito deluje le ob aktivni in odgovorni vključenosti zaposlenih. Zato smo v fazi uvedbe sistema posebno pozornost namenili ozaveščanju in usposabljanju zaposlenih ter jasni opredelitvi njihovih odgovornosti pri izvajanju okoljskih postopkov in doseganju zastavljenih ciljev.

Zaposlenim smo predstavili osnovne zahteve standarda ISO 14001:2015, okoljsko politiko podjetja, pomembne okoljske vidike ter konkretne okoljske cilje. Poudarjena je bila njihova osebna vloga pri pravilnem ravnanju z materiali, ločevanju odpadkov, varčni rabi energije in vode ter preprečevanju okoljskih tveganj.

Usposabljanja so prilagojena posameznim delovnim mestom in potekajo v obliki krajših predstavitev, praktičnih navodil ter sprotne obveščanja. Poseben poudarek je namenjen zaposlenim v proizvodnji in na terenu, kjer so okoljski vidiki izrazitejši (ravnanje z materiali, transport, uporaba nevarnih snovi, ravnanje z odpadki). Za te skupine se po potrebi izvajajo dodatna, ciljno usmerjena usposabljanja, povezana z ravnanjem z materiali, nevarnimi snovmi ter preprečevanjem okoljskih tveganj. V okviru takšnih ciljnih usposabljanj so bili zaposleni v proizvodnji dodatno usposobljeni tudi glede varnega ravnanja s kemikalijami. Usposabljanje je bilo izvedeno v sodelovanju s strokovnjakom za varnost in zdravje pri delu ter je obsegalo pravilno uporabo, skladiščenje in označevanje nevarnih snovi, uporabo varnostnih listov ter ravnanje v primeru razlitja ali drugega izrednega dogodka. Takšna strokovna usposabljanja prispevajo k zmanjševanju okoljskih tveganj, varnemu delu ter

boljšemu razumevanju okoljskih zahtev zaposlenih. S tem je zagotovljena usklajenost zahtev sistema ravnanja z okoljem z zahtevami področja varnosti in zdravja pri delu.

V podjetju izvajamo kratko uvodno seznanitev ob zaposlitvi, ki traja približno eno uro. V okviru uvodne seznanitve novozaposlene seznanimo s/z:

- pomenom standarda ISO 14001:2015,
- politiko vodenja,
- načeli PDCA,
- pomembnimi okoljskimi vidiki podjetja,
- pravilnim ločevanjem odpadkov,
- ravnanjem z nevarnimi snovmi,
- postopki ukrepanja v primeru izrednih dogodkov,
- odgovornostmi zaposlenih na njihovem delovnem mestu.

Usposabljanje ne poteka zgolj v obliki predstavitve vsebin, temveč vključuje tudi praktični ogled delovnega okolja. Novozaposlenim se pokaže lokacija gasilnikov, omarič prve pomoči, zbirnega mesta za evakuacijo ter mesta začasnega zbiranja odpadkov (ekološki otok). Prav tako so seznanjeni z lokacijo oglasnih desk, kjer so objavljena navodila za ločevanje odpadkov, izvlečki požarnega reda ter druga okoljska in varnostna obvestila. Takšen praktični pristop omogoča boljše razumevanje postopkov ravnanja v rednih in izrednih razmerah ter prispeva k večji operativni pripravljenosti zaposlenih.

Poleg uvodnega usposabljanja izvajamo tudi periodična osvežitvena usposabljanja, praviloma enkrat letno ali ob pomembnejših spremembah sistema. Enkrat letno se izvaja tudi vaja evakuacije, s katero preverjamo pripravljenost zaposlenih na izredne dogodke ter ustrezno ukrepanje v primeru požara ali druge nevarnosti.

Del okoljskih vsebin je vključen tudi v preverjanje znanja v okviru drugih internih usposabljanj, kjer so vprašanja s področja ravnanja z okoljem vključena v teste, ki jih zaposleni opravljajo. S tem se zagotavlja dodatna utrditev znanja in preverjanje razumevanja okoljskih zahtev. V okviru enega izmed takšnih internih usposabljanj smo dodatno ponovno osvežili znanje pri delu zaposlenih (zlasti serviserjih), saj so bila vprašanja s področja ravnanja z okoljem vključena v preverjanje znanja.

Za sistematično dokumentiranje usposabljanj smo pripravili obrazec za seznanitev zaposlenih s sistemom ravnanja z okoljem. Izvedba seznanitve se potrdi s podpisom zaposlenega in odgovorne osebe, s čimer sta zagotovljeni sledljivost in dokazljivost usposabljanja. Zapisi o izvedenih usposabljanjih se hranijo v okviru dokumentiranih informacij sistema.

Zaposleni so trajno seznanjeni tudi z lokacijo ključnih dokumentov, varnostnih listov ter navodil za ravnanje v izrednih razmerah, do katerih lahko dostopajo v internem dokumentnem sistemu ter na oglasnih deskah. Navodila za ločevanje odpadkov so

nameščena na več vidnih mestih v podjetju in predstavljajo stalno podporo pravilnemu ravnanju.

Sistem spodbuja tudi podajanje predlogov za izboljšave, ki se obravnavajo v okviru vodstvenih pregledov ali presoje tveganj in priložnosti. Takšen pristop prispeva k razvoju kulture odgovornega ravnanja z okoljem ter podpira načelo nenehnega izboljševanja.

5.9 Priprava na certifikacijski postopek

Pred certifikacijskim postopkom smo izvedli notranjo presojo sistema, s katero smo preverili ustreznost dokumentacije ter dejansko izvajanje postopkov v praksi. Na podlagi ugotovitev smo izvedli korektivne ukrepe in odpravili zaznane pomanjkljivosti. Notranja presoja je tako predstavljala pomemben korak pri preverjanju pripravljenosti sistema pred zunanjo certifikacijsko presojo.

Sledil je vodstveni pregled, na katerem je vodstvo potrdilo pripravljenost sistema za certifikacijski postopek.

5.10 Prehod iz faze priprav v delovanje sistema

Izvedene aktivnosti, ki so vključevale analizo konteksta organizacije, identifikacijo okoljskih vidikov, presojo tveganj in priložnosti, spremljanje zakonskih zahtev ter oblikovanje politike in okoljskih ciljev, so skupaj vzpostavile temelj za sistematično delovanje sistema ravnanja z okoljem. Na tej osnovi je podjetje prešlo iz faze priprav v fazo dejanskega izvajanja sistema v praksi.

Z zaključkom priprav in uspešno izvedenimi notranjimi presojami je sistem ravnanja z okoljem prešel v obdobje rednega delovanja. V tej fazi je bil poudarek namenjen doslednemu izvajanju postopkov, spremljanju okoljskih kazalnikov ter sprotnemu izboljševanju sistema.

Ta prehod predstavlja mejo med začetno uvedbo sistema in njegovim dejanskim delovanjem v praksi, ki je podrobneje obravnavano v naslednjem poglavju.

Izkušnje iz faze priprav, vključno z obravnavo okoljskih vidikov, zakonskih zahtev in izrednih dogodkov, so predstavljale pomembno podlago za stabilno in učinkovito delovanje sistema. S tem se je zaključila faza uvedbe sistema in se je začelo obdobje njegovega rednega izvajanja.

6 DELOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM ISO 14001:2015 V PODJETJU

Podatki o poteku certifikacije in nadzornih presoj temeljijo na interni dokumentaciji podjetja Zarja Elektronika d.o.o. ter poročilih certifikacijskega organa SIQ.

Po zaključeni fazi načrtovanja in priprave sistema ravnanja z okoljem je sistem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. prešel v fazo dejanskega delovanja, pri čemer se zahteve standarda ISO 14001:2015 izvajajo v vsakodnevni praksi, sistem pa se redno spremlja in izboljšuje. Poseben poudarek je namenjen vlogi skrbnice sistema, sodelovanju zaposlenih ter mehanizmom spremljanja in izboljševanja okoljskega delovanja.

Namen tega poglavja je prikazati, kako se vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem izvaja v praksi ter kakšna je vloga posameznih nosilcev odgovornosti.

6.1 Organizacijska podpora in odgovornosti

Za učinkovito delovanje sistema ravnanja z okoljem je ključna jasno opredeljena organizacijska struktura, vključno z nalogami, odgovornostmi in pristojnostmi. Vodstvo podjetja zagotavlja podporo sistemu ter skrbi za razpoložljivost potrebnih virov, medtem ko operativno izvajanje sistema poteka na vseh ravneh organizacije. Takšna razdelitev odgovornosti omogoča, da se zahteve sistema izvajajo na operativni ravni, hkrati pa ostajajo pod stalnim nadzorom vodstva (Zarja Elektronika d.o.o., 2025b).

6.2 Vloga skrbnice sistema ravnanja z okoljem

Študija primera temelji tudi na neposredni strokovni vlogi avtorice diplomske naloge, ki v podjetju opravlja funkcijo skrbnice sistema ravnanja z okoljem.

V podjetju je bila za delovanje sistema ravnanja z okoljem imenovana skrbnica sistema, ki deluje na podlagi formalnega pooblastila vodstva podjetja. Pooblastilo opredeljuje njene odgovornosti in pristojnosti pri vzpostavitvi, vzdrževanju ter nenehnem izboljševanju sistema ravnanja z okoljem.

Skrbnica sistema je imela pomembno vlogo že pri sami uvedbi sistema, saj je koordinirala aktivnosti priprave na uvedbo standarda ISO 14001:2015, sodelovala pri identifikaciji okoljskih vidikov in tveganj, oblikovanju dokumentacije sistema ter usklajevanju zahtev standarda z obstoječimi procesi podjetja. Aktivno je sodelovala tudi pri pripravi zaposlenih na uvedbo sistema, organizaciji notranjih presoj ter pripravi podjetja na certifikacijsko presojo.

Med ključne naloge skrbnice sistema sodijo spremljanje skladnosti z zakonodajnimi zahtevami, prepoznavanje okoljskih tveganj, spremljanje izvajanja načrtovanih ukrepov, poročanje vodstvu o delovanju sistema ter predlaganje izboljšav. Skrbnica sistema je odgovorna tudi za vključevanje zahtev ravnanja z okoljem v delovne procese podjetja, spremljanje doseganja okoljskih ciljev, skrb za ažurnost dokumentacije in evidenc ter sodelovanje pri notranjih in zunanjih presojah. Pomemben del njene vloge predstavlja koordinacija izvajanja sistema ter povezovanje zahtev standarda ISO 14001:2015 z dejanskim delovanjem organizacije.

V praksi to pomeni redno spremljanje izvajanja okoljskih postopkov, preverjanje skladnosti ravnanja z odpadki in nevarnimi snovmi, sodelovanje z vodstvom pri načrtovanju izboljšav ter podpora zaposlenim pri razumevanju in izvajanju okoljskih zahtev. Skrbnica sistema zaposlenim daje strokovno podporo pri pravilnem ravnanju z okoljskimi vidiki, spremlja izvajanje sprejetih ukrepov ter skrbi za pravočasno obveščanje vodstva o stanju sistema.

Skrbnica sistema tako predstavlja pomemben povezovalni člen med vodstvom in zaposlenimi ter zagotavlja usklajeno delovanje sistema ravnanja z okoljem na vseh ravneh organizacije. Takšna vloga je skladna z ugotovitvami Vujoševića (2006), ki poudarja pomen koordinacije sistema, urejenega dokumentiranja, izvajanja presoj ter spremljanja korektivnih ukrepov kot ključnih elementov učinkovitega sistema ravnanja z okoljem.

6.3 Sodelovanje vodstva in zaposlenih

Čeprav ima skrbnica sistema osrednjo koordinacijsko vlogo, je za učinkovito delovanje sistema ravnanja z okoljem nujno sodelovanje vseh zaposlenih. Vodstvo s svojimi odločitvami in podporo daje zgled pomembnosti okoljskega ravnanja, zaposleni pa s svojim vsakodnevnim delom prispevajo k uresničevanju okoljskih ciljev.

Zaposleni sodelujejo pri izvajanju sistema z upoštevanjem okoljskih postopkov, pravilnim ravnanjem z odpadki, varčno rabo virov ter poročanjem o morebitnih odstopanjih ali izrednih dogodkih. V praksi se je pokazalo, da jasna komunikacija in zgled vodstva pomembno vplivata na sprejetost okoljskih zahtev med zaposlenimi.

Ob začetku zaposlitve so novozaposleni seznanjeni z osnovnimi elementi sistema ravnanja z okoljem ISO 14001:2015. Seznanitev vključuje predstavitev namena sistema, osnovnih okoljskih zahtev ter njihove vloge pri izvajanju okoljskih postopkov. Zaposlenim so predstavljeni tudi ključni viri informacij, kot so intranet, oglasne deske ter kontakt skrbnice sistema, prek katerih lahko dostopajo do dokumentacije in aktualnih obvestil. Poleg uvodnega seznanjanja se zaposlene prek elektronske pošte

in drugih internih komunikacijskih kanalov sproti obvešča o vsebinah, povezanih z okoljskim ravnanjem.

V primeru izrednih dogodkov ali okoljskih incidentov podjetje komunicira s pristojnimi organi in drugimi relevantnimi deležniki v skladu z internimi postopki ukrepanja. Komunikacija poteka prek odgovorne osebe za ravnanje z izrednimi dogodki, ki zagotavlja pravočasno obveščanje in usklajeno posredovanje informacij.

6.3.1 Notranje in zunanje komuniciranje

Učinkovito komuniciranje predstavlja pomemben element delovanja sistema ravnanja z okoljem. V podjetju smo vzpostavili notranje in zunanje komunikacijske poti, ki zagotavljajo pravočasen prenos informacij o okoljskih zahtevah, ciljih, rezultatih ter morebitnih spremembah sistema.

Notranje komuniciranje

Zaposleni so o okoljskih vprašanjih obveščeni na rednih sestankih ter prek elektronske pošte in oglasnih desk v poslovnih prostorih. Ob uvedbi sistema so bili seznanjeni z okoljsko politiko, okoljskimi cilji, pomembnimi okoljskimi vidiki ter postopki ravnanja z odpadki in ukrepanja v izrednih razmerah. Pomembne spremembe ali nove zahteve se zaposlenim predstavijo sproti, po potrebi tudi z dodatnimi usposabljanji.

Rezultati delovanja sistema, doseganje okoljskih ciljev ter ugotovitve notranjih in zunanjih presoj se obravnavajo v okviru vodstvenih pregledov. Na ta način sta zagotovljena povratna informacija ter vključevanje zaposlenih v proces nenehnega izboljševanja.

Zunanje komuniciranje

Za zunanje komuniciranje podjetja je odgovoren direktor, ki skrbi za usklajeno in pravočasno posredovanje informacij zunanjim deležnikom. Odgovornosti glede notranjega in zunanjega komuniciranja so formalno opredeljene v Poslovniku sistema vodenja (Zarja Elektronika d.o.o., 2025).

Politika vodenja podjetja, ki vključuje tudi zaveze na področju varovanja okolja, je javno dostopna na uradni spletni strani podjetja ter na voljo vsem zainteresiranim (Zarja Elektronika d.o.o., n. d.). Besedilo politike vodenja je prikazano v Prilogi 1. Podjetje izpolnjuje zakonske obveznosti poročanja pristojnim organom. Poleg poročanja o ravnanju z odpadno embalažo poroča tudi o ravnanju s fluoriranimi toplogrednimi plini (F-plini) v skladu z veljavno zakonodajo, s čimer zagotavlja skladnost z regulativnimi zahtevami ter nadzor nad morebitnimi vplivi na podnebje.

Pomemben del zunanjega komuniciranja predstavlja sodelovanje z naročniki, ki vse pogosteje zahtevajo podatke s področja ESG in trajnostnega poslovanja. Podjetje odgovarja na vprašalnike in zahteve poslovnih partnerjev glede porabe energije, ravnanja z odpadki, emisij ter drugih okoljskih kazalnikov. Pripravo podatkov in izpolnjevanje tovrstnih zahtev operativno izvaja skrbnica sistema ravnanja z okoljem, direktor pa skrbi za usklajeno posredovanje informacij zunanjim deležnikom.

Podizvajalci, ki sodelujejo pri izvedbi storitev na terenu, so s pogodbenimi določili in pisnimi sporazumi seznanjeni z zahtevami glede varstva okolja, ravnanja z odpadki ter spoštovanja zakonodaje. Na ta način podjetje zagotavlja, da se okoljske zahteve sistema upoštevajo tudi pri zunanjih izvajalcih.

Na področju dobaviteljev podjetje sodeluje z zanesljivimi partnerji ter spremlja njihovo skladnost z zakonodajnimi zahtevami, zlasti na področju ravnanja z embalažo, nevarnimi snovmi in ustreznega dokumentiranja dobav. Okoljska merila se upoštevajo v obsegu, ki je primeren velikosti in dejavnosti podjetja.

Vzpostavljen sistem komuniciranja prispeva k preglednemu delovanju, zmanjšuje tveganje neskladnosti ter podpira učinkovito izvajanje in izboljševanje sistema ravnanja z okoljem.

6.4 Operativno obvladovanje okoljskih vidikov

V okviru delovanja sistema podjetje izvaja postopke operativnega obvladovanja pomembnih okoljskih vidikov, ki zajemajo proizvodne, pisarniške in terenske dejavnosti.

Operativno obvladovanje vključuje nadzor nad ravnanjem z odpadki, uporabo materialov in energije, ravnanje z nevarnimi snovmi ter nadzor nad dejavnostmi na terenu. Ravnanje z odpadki poteka skladno z notranjimi postopki, s poudarkom na ločenem zbiranju in predaji pooblaščenim prevzemnikom. Del operativnega obvladovanja okoljskih vidikov predstavljajo tudi popravila in ponovna uporaba posameznih servisnih komponent, s čimer podjetje podaljšuje življenjsko dobo opreme in zmanjšuje nastajanje elektronskih odpadkov.

6.4.1 Obvladovanje zunanjih izvajalcev in dobaviteljev

V skladu z zahtevo standarda ISO 14001:2015 (točka 8.1 – operativno načrtovanje in obvladovanje) podjetje obvladuje tudi okoljske vidike, povezane z zunanjimi izvajalci in dobavitelji. Ker pomemben del dejavnosti vključuje nabavo materialov, komponent in opreme ter sodelovanje s podizvajalci in pooblaščenimi prevzemniki odpadkov, predstavlja nadzor nad dobavno verigo pomemben element sistema ravnanja z okoljem.

Postopki izbire, ocenjevanja in razvrščanja dobaviteljev so opredeljeni v internem dokumentu Navodila za ocenjevanje dobaviteljev, ki je del integriranega sistema vodenja podjetja. Navodilo določa kriterije ocenjevanja, način razvrščanja dobaviteljev ter ukrepanje v primeru ugotovljenih neskladnosti.

Ocenjevanje dobaviteljev temelji na kombinaciji objektivnih in subjektivnih kriterijev. Med objektivne kriterije sodijo pravočasnost dobav, kakovost prejetega blaga ali storitev, pogodbeno urejen poslovni odnos ter poslovna odličnost. Pomemben element presoje predstavlja tudi trajnostni vidik sodelovanja.

Trajnostni kriterij vključuje preverjanje, ali dobavitelj izkazuje celovit pristop k varovanju okolja, na primer z vzpostavljenim sistemom ravnanja z okoljem ali drugimi oblikami trajnostnega poročanja.

Dobavitelji se glede na doseženo oceno razvrščajo v ustrezne kategorije, kar omogoča preglednost in podporo pri odločanju o nadaljnjem sodelovanju. V primeru ugotovljenih neskladnosti se določijo korektivni ukrepi, ki lahko vključujejo dodatna pojasnila, izboljšave ali prekinitev sodelovanja.

Posebna pozornost je namenjena dobaviteljem, ki so neposredno povezani z ravnanjem z odpadki, nevarnimi snovmi ali drugimi okoljskimi vidiki z večjim potencialnim vplivom. Podjetje sodeluje izključno s pooblaščenimi prevzemniki, ki zagotavljajo zakonito ravnanje z odpadki ter ustrezno dokumentacijo o prevzemu in nadaljnji obdelavi.

Z vključitvijo trajnostnega kriterija v postopek ocenjevanja dobaviteljev podjetje presega zgolj zahteve kakovosti in zakonodajne skladnosti ter aktivno vključuje načela trajnostnega razvoja v svojo dobavno verigo. Takšen pristop podpira razmišljanje o življenjskem ciklu proizvodov in storitev ter krepi odgovorno poslovanje tudi zunaj meja organizacije.

6.5 Obvladovanje izrednih dogodkov

Sistem ravnanja z okoljem vključuje postopke za ravnanje v primeru izrednih dogodkov, ki bi lahko vplivali na okolje. V ta namen je podjetje vzpostavilo postopke za prepoznavanje možnih izrednih situacij ter ustrezen odziv nanje. Posebna pozornost je namenjena obvladovanju tveganj, povezanih z ekstremnimi vremenskimi pojavi, pri čemer so ukrepi, podrobneje predstavljeni v poglavju 5.6.1, postali del rednega delovanja sistema ravnanja z okoljem in se redno preverjajo v okviru notranjih presoj.

6.6 Spremljanje, merjenje in vrednotenje okoljskega delovanja

Za podporo učinkovitemu delovanju sistema podjetje redno spremlja ključne okoljske kazalnike, povezane s pomembnimi okoljskimi vidiki in zastavljenimi okoljskimi cilji.

Zbrani podatki omogočajo vrednotenje uspešnosti sistema, prepoznavanje odstopanj ter načrtovanje izboljšav in predstavljajo pomembno osnovo za notranje presoje ter vodstvene preglede. Spremljanje kazalnikov v podjetju poteka predvsem na področjih ravnanja z odpadki, porabe energije in izvajanja okoljskih ciljev.

6.7 Dokumentiranje delovanja sistema

Delovanje sistema ravnanja z okoljem se dokumentira z ustreznimi dokumentiranimi informacijami, ki dokazujejo izvajanje zahtev standarda ISO 14001:2015. Dokumentirane informacije vključujejo postopke, delovna navodila in različne evidence, ki podpirajo načrtovanje, izvajanje, spremljanje in izboljševanje okoljskega delovanja.

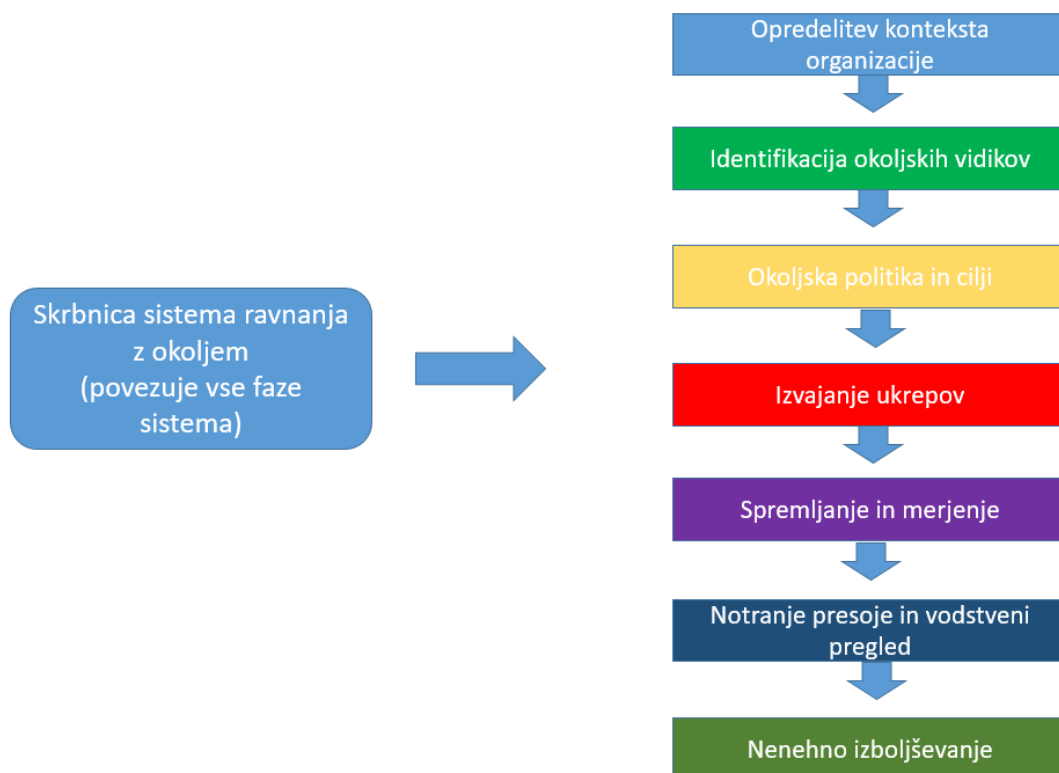
Zapisi vključujejo evidence spremljanja okoljskih kazalnikov, zapise notranjih presoj, poročila o izrednih dogodkih, evidence ravnanja z odpadki, zapise usposabljanj ter zapise vodstvenih pregledov. Dokumentirane informacije vključujejo tudi register okoljskih vidikov, register tveganj, okoljske cilje in programe ukrepov ter dokumentacijo ravnanja z odpadki in ravnanja ob izrednih dogodkih.

Dokumentiranje zagotavlja sledljivost in preglednost delovanja sistema ter omogoča dokazovanje skladnosti pri notranjih in zunanjih presojah. Zapisi predstavljajo tudi pomembno osnovo za spremljanje uspešnosti sistema in njegovo nenehno izboljševanje.

Dokumentirane informacije se obvladujejo v okviru integriranega sistema vodenja, ki vključuje zahteve standardov ISO 9001 in ISO 14001. Sistem obvladovanja dokumentacije zagotavlja enoten način priprave, pregleda, odobritve, posodabljanja in dostopnosti dokumentov ter zapisov za oba sistema vodenja. Tak integrirani pristop omogoča večjo preglednost delovanja, zmanjšuje podvajanje dokumentacije ter podpira učinkovito upravljanje procesov na področju kakovosti in varovanja okolja.

6.8 Shematični prikaz sistema ravnanja z okoljem

Celoten potek sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015, od opredelitve konteksta organizacije do nenehnega izboljševanja, je shematično prikazan na sliki 7. Diagram prikazuje osnovne faze sistema ter vlogo skrbnice sistema kot podpornega in koordinacijskega elementa.

Slika 7: Procesni pristop sistema ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.
(Lastni vir)

Sistem temelji na ciklu PDCA, ki omogoča stalno spremljanje, vrednotenje in izboljševanje okoljskega delovanja. Skrbnica sistema ravnanja z okoljem ima povezovalno vlogo med posameznimi fazami ter skrbi za usklajeno izvajanje zahtev standarda v praksi.

Delovanje sistema ravnanja z okoljem v podjetju kaže, da se zahteve standarda ISO 14001:2015 uspešno prenašajo v vsakodnevno prakso. Sistem omogoča pregledno obvladovanje okoljskih vidikov, jasno razdelitev odgovornosti ter stalno izboljševanje okoljskega delovanja. Pridobljene izkušnje potrjujejo, da je za učinkovito delovanje sistema ključna kombinacija podpore vodstva, aktivne vključenosti zaposlenih in stalnega spremljanja rezultatov.

7 NOTRANJE PRESOJE IN VODSTVENI PREGLED SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM

Notranje presoje in vodstveni pregled predstavljata ključna elementa sistema ravnanja z okoljem, saj omogočata redno preverjanje skladnosti sistema z zahtevami standarda ISO 14001:2015 ter oceno njegove učinkovitosti v praksi. V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. sta bila oba procesa uporabljena kot orodje za prepoznavanje odstopanj, načrtovanje izboljšav ter podporo nenehnemu razvoju sistema.

7.1 Namen in pomen notranjih presoj

Namen notranjih presoj je preveriti, ali sistem ravnanja z okoljem deluje skladno z načrtovanimi ureditvami in zahtevami standarda ter ali se učinkovito izvaja v vsakodnevni praksi. Notranje presoje omogočajo zgodnje prepoznavanje pomanjkljivosti ter predstavljajo osnovo za izvajanje korektivnih ukrepov.

V podjetju smo notranje presoje izvajali skladno z letnim načrtom presoj, pri čemer so te zajemale ključna področja delovanja sistema, vključno z obvladovanjem okoljskih vidikov, izpolnjevanjem zakonskih zahtev ter vodenjem dokumentacije. Takšen pristop je skladen tudi s strokovnimi priporočili, po katerih notranje presoje omogočajo preverjanje skladnosti sistema ter prepoznavanje priložnosti za izboljšave, kar po navedbah Vujoševića (2006) predstavlja pomembno osnovo za izboljševanje sistema ravnanja z okoljem.

7.2 Načrtovanje in izvedba notranjih presoj

Notranje presoje se izvajajo kot presoje integriranega sistema vodenja, ki vključuje zahteve standardov ISO 9001 in ISO 14001. Presoje izvajajo usposobljene osebe, ki niso neposredno vključene v presojevane dejavnosti, s čimer je zagotovljena objektivnost in nepristranskost presoje. Ključne osebe organizacije, vključno z vodji oddelkov, je za izvajanje notranjih presoj dodatno pripravila usposobljena vodilna svetovalka. Po zaključenem usposabljanju so te osebe prejele uradna potrdila o usposobljenosti za izvajanje notranjih presoj ter sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju presoj ter obravnavi ugotovitev.

Presoje se izvajajo po načelu medsebojnega presojanja oddelkov, pri čemer presojevalci presojujejo procese ali oddelke, za katere niso neposredno odgovorni. Tako na primer vodja enega oddelka presoja delovanje drugega oddelka, s čimer sta dodatno zagotovljeni nepristranskost presoje in objektivna ocena izvajanja postopkov v praksi.

V okviru notranjih presoj se poleg izvajanja postopkov preverjata tudi skladnost z zakonskimi in drugimi okoljskimi zahtevami ter učinkovitost izvajanja ukrepov za obvladovanje okoljskih vidikov in tveganj. Rezultati notranjih presoj predstavljajo pomemben vhod v vodstveni pregled sistema ter podlago za nenehno izboljševanje sistema ravnanja z okoljem.

7.3 Obravnava ugotovitev in korektivni ukrepi

Na podlagi ugotovitev notranjih presoj smo določili korektivne ukrepe za odpravo zaznanih neskladnosti ter preventivne ukrepe za preprečevanje njihove ponovitve. Za vsak ukrep so bili določeni odgovorni nosilci in roki izvedbe.

Izvajanje ukrepov smo spremljali do njihovega zaključka, kar je omogočilo sistematično izboljševanje delovanja sistema ravnanja z okoljem, pravočasno odpravljanje neskladnosti ter preprečevanje njihove ponovitve.

7.4 Vodstveni pregled sistema ravnanja z okoljem

Standard ISO 14001:2015 določa, da mora vodstvo periodično izvajati vodstveni pregled sistema ravnanja z okoljem ter ocenjevati njegovo ustreznost, primernost in učinkovitost (ISO, 2015). Vodstveni pregled je v strokovni literaturi opredeljen kot pomemben proces, ki vodstvu omogoča spremljanje delovanja sistema in sprejemanje odločitev o njegovem izboljševanju (Bizjak, 2016).

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. se vodstveni pregled izvaja v okviru integriranega sistema vodenja, ki vključuje zahteve standardov ISO 9001 in ISO 14001. Pregled se izvaja skupaj za oba sistema, kar omogoča celovit pregled delovanja organizacije in usklajeno obravnavo kakovostnih ter okoljskih vidikov.

Ker se vodstveni pregled izvaja za integriran sistem vodenja, smo poleg vsebin, povezanih s sistemom vodenja kakovosti po ISO 9001, posebej obravnavali tudi delovanje sistema ravnanja z okoljem po ISO 14001. Pregledali smo pomembne okoljske vidike, doseganje okoljskih ciljev, skladnost z zakonskimi in drugimi zahtevami, rezultate spremljanja okoljskih kazalnikov, okoljska tveganja in priložnosti ter učinkovitost izvedenih ukrepov za izboljšanje okoljskega delovanja. Obravnavali smo tudi pripravljenost organizacije na izredne dogodke.

Vodstvo je na podlagi zbranih informacij sprejemalo odločitve o nadaljnjih izboljšavah sistema, zagotavljanju potrebnih virov ter prilagoditvah okoljskih ciljev, kjer je bilo to potrebno. Obravnavali smo tudi ustreznost in aktualnost politike vodenja, ki je skupna sistemu vodenja kakovosti in sistemu ravnanja z okoljem ter predstavlja temeljni usmeritveni dokument integriranega sistema vodenja.

Vodstveni pregled tako predstavlja pomemben del upravljanja sistema ravnanja z okoljem ter podpira njegovo nenehno izboljševanje.

7.5 Vloga notranjih presoj in vodstvenega pregleda pri nenehnem izboljševanju

Notranje presoje in vodstveni pregled imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju nenehnega izboljševanja sistema ravnanja z okoljem. Omogočajo sistematično spremljanje delovanja sistema ter zagotavljajo, da se ugotovitve presoj pretvorijo v konkretne izboljšave v praksi.

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. sta oba procesa prispevala k večji preglednosti delovanja sistema, pravočasnemu odpravljanju pomanjkljivosti ter krepitvi odgovornega odnosa do okoljskega upravljanja.

Izkušnje iz notranjih presoj in vodstvenih pregledov so potrdile, da oba procesa pomembno prispevata k stabilnosti sistema ter krepitvi okoljske odgovornosti v organizaciji.

8 CERTIFIKACIJSKI POSTOPEK IN PRIDOBITEV CERTIFIKATA ISO 14001:2015

Certifikacija sistema ravnanja z okoljem predstavlja zunanjo in neodvisno potrditev, da je sistem vzpostavljen, izvajan in vzdrževan skladno z zahtevami standarda ISO 14001:2015. V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. je certifikacijski postopek izvedel Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje (SIQ) kot neodvisni certifikacijski organ.

V podjetju smo sistem ravnanja z okoljem pripravili in vodili tako, da je bil primeren za vključitev v certifikacijski postopek, pri čemer smo sledili zahtevam standarda ISO 14001:2015 ter smernicam certifikacijskega organa.

Certifikacijski postopek organizacij poteka v skladu s postopkom certifikacijskega organa in vključuje presojo prve faze, certifikacijsko presojo druge faze, redne nadzorne presoje ter recertifikacijsko presojo ob zaključku certifikacijskega cikla. Namen postopka je neodvisna presoja skladnosti sistema ter potrditev njegovega učinkovitega delovanja v praksi (SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje, n. d.).

Presoja prve faze je namenjena preverjanju pripravljenosti organizacije na certifikacijo. V tej fazi se presoja predvsem dokumentiranost sistema, razumevanje zahtev standarda, opredelitev okoljskih vidikov ter osnovna skladnost z zakonskimi zahtevami.

Certifikacijska presoja druge faze predstavlja osrednji del postopka in je usmerjena v preverjanje dejanskega delovanja sistema v praksi. Presojevalci ocenjujejo izvajanje postopkov, vključenost zaposlenih, obvladovanje pomembnih okoljskih vidikov ter učinkovitost sistema ravnanja z okoljem. Postopek certificiranja, obseg presoje ter časovni okvir izvedbe so bili določeni na podlagi ponudbe certifikacijskega organa SIQ (SIQ Ljubljana, 2023).

Po pridobitvi certifikata se sistem ravnanja z okoljem redno preverja v okviru nadzornih presoj. Certifikat ISO 14001:2015 velja tri leta, v tem obdobju pa se izvajajo letne nadzorne presoje, katerih namen je preveriti, ali organizacija sistem vzdržuje, izboljšuje in prilagaja spremembam v poslovnem okolju. Prva redna nadzorna presoja se običajno izvede približno enajst mesecev po pridobitvi certifikata, nato pa sledijo nadzorne presoje enkrat letno.

V obravnavanem podjetju je bila prva nadzorna presoja sistema ravnanja z okoljem izvedena prej, saj je bila časovno usklajena z redno nadzorno presojo sistema vodenja kakovosti ISO 9001. Takšen integrirani pristop je omogočil skupno izvedbo presoj obeh sistemov ter učinkovitejšo organizacijo nadaljnjih nadzornih aktivnosti.

Certifikacijski postopek je tako predstavljal tudi pomembno preverjanje dejanske zrelosti integriranega sistema vodenja.

8.1 Priprava na certifikacijski postopek

Pred pristopom k certifikacijski presoji smo zagotovili, da sistem ravnanja z okoljem deluje v praksi in da so izpolnjene vse zahteve standarda ISO 14001:2015. Priprava je vključevala:

- izvedbo notranjih presoj,
- obravnavo ugotovitev in izvedbo korektivnih ukrepov,
- izvedbo vodstvenega pregleda sistema.

Poseben poudarek smo namenili preverjanju dejanskega izvajanja postopkov, razumevanju okoljskih zahtev med zaposlenimi ter ustreznosti vodenja dokumentacije in evidenc. Takšen pristop je omogočil, da smo v certifikacijski postopek vstopili s stabilnim in delujočim sistemom ravnanja z okoljem.

Pripravljalne aktivnosti so pomembno prispevale k temu, da je certifikacijska presoja potekala pregledno in brez večjih neskladnosti.

8.2 Predpresoja sistema (1. faza)

Prvi del certifikacijskega postopka predstavlja predpresoja oziroma presoja prve faze, katere namen je preveriti pripravljenost organizacije na certifikacijsko presajo. V tej fazi se presojajo predvsem dokumentiranost sistema, razumevanje zahtev standarda ter ključni elementi njegovega delovanja.

V okviru predpresoje certifikacijski organ pregleda kontekst organizacije, identifikacijo okoljskih vidikov, okoljsko politiko, zakonske zahteve ter preveri, ali ima organizacija vzpostavljeno potrebno dokumentacijo in osnovne procesne elemente sistema.

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. je predpresajo izvedel certifikacijski organ SIQ. Ugotovitve predpresoje so pokazale, da je sistem ustrezno zasnovan, hkrati pa so bila podana posamezna priporočila za manjše dopolnitve. Ta priporočila smo upoštevali pri dokončni pripravi sistema na certifikacijsko presajo druge faze.

Predpresoja je tako služila kot pomemben vmesni korak za preverjanje pripravljenosti sistema pred končno certifikacijsko presajo.

8.3 Certifikacijska presoja (2. faza)

Certifikacijska presoja druge faze predstavlja osrednji del certifikacijskega postopka. V tej fazi presojevalec certifikacijskega organa SIQ preverja dejansko delovanje sistema ravnanja z okoljem v praksi.

V okviru certifikacijske presoje so bile preverjene naslednje aktivnosti:

- preverjanje skladnosti sistema z zahtevami standarda ISO 14001:2015,
- pregled izvajanja okoljskih postopkov,
- razgovori z zaposlenimi,
- pregled obvladovanja pomembnih okoljskih vidikov,
- preverjanje dokumentacije in zapisov sistema.

Poseben poudarek je bil namenjen tudi preverjanju delovanja sistema po načelu nenehnega izboljševanja. Na podlagi ugotovitev certifikacijske presoje je bilo potrjeno, da sistem ravnanja z okoljem v podjetju izpolnjuje zahteve standarda in se učinkovito izvaja v praksi. Podjetje Zarja Elektronika d.o.o. je tako uspešno pridobilo certifikat ISO 14001:2015. Pridobitev certifikata je potrdila ustreznost vzpostavljenega sistema ter učinkovitost izvedenih priprav in ukrepov.

Med certifikacijsko presojo smo spremljali potek presoje, sodelovali pri predstavitvi dokumentacije ter usklajevali sodelovanje presojevalcev z zaposlenimi v posameznih procesih. Presoja je zajela proizvodne, servisne in podporne dejavnosti podjetja, pri čemer je bil poudarek na preverjanju dejanskega izvajanja okoljskih postopkov, razumevanju okoljskih zahtev med zaposlenimi ter obvladovanju pomembnih okoljskih vidikov.

Aktivno smo sodelovali tudi pri obravnavi ugotovitev presoje ter pri pripravi nadaljnjih ukrepov, kar je prispevalo k nadaljnji stabilizaciji in razvoju sistema ravnanja z okoljem.

Pridobitev certifikata ISO 14001:2015 predstavlja uradno potrditev, da je sistem ravnanja z okoljem v podjetju vzpostavljen in izvajan skladno z zahtevami standarda. Na sliki 8 je prikazan pridobljeni certifikat, ki ga je izdal certifikacijski organ SIQ.

Slika 8: Certifikat sistema ravnanja z okoljem ISO 14001:2015 za podjetje Zarja Elektronika d.o.o.

(Vir: Zarja Elektronika d.o.o., 2024)

8.4 Pomen pridobitve certifikata in nadaljnje obveznosti

Pridobitev certifikata ISO 14001:2015 predstavlja pomembno potrdilo za podjetje, saj dokazuje zavezanost k odgovornemu ravnanju z okoljem ter sistematičnemu obvladovanju okoljskih vplivov. Certifikat prispeva k večji prepoznavnosti podjetja, krepi zaupanje poslovnih partnerjev ter potrjuje urejenost okoljskega upravljanja.

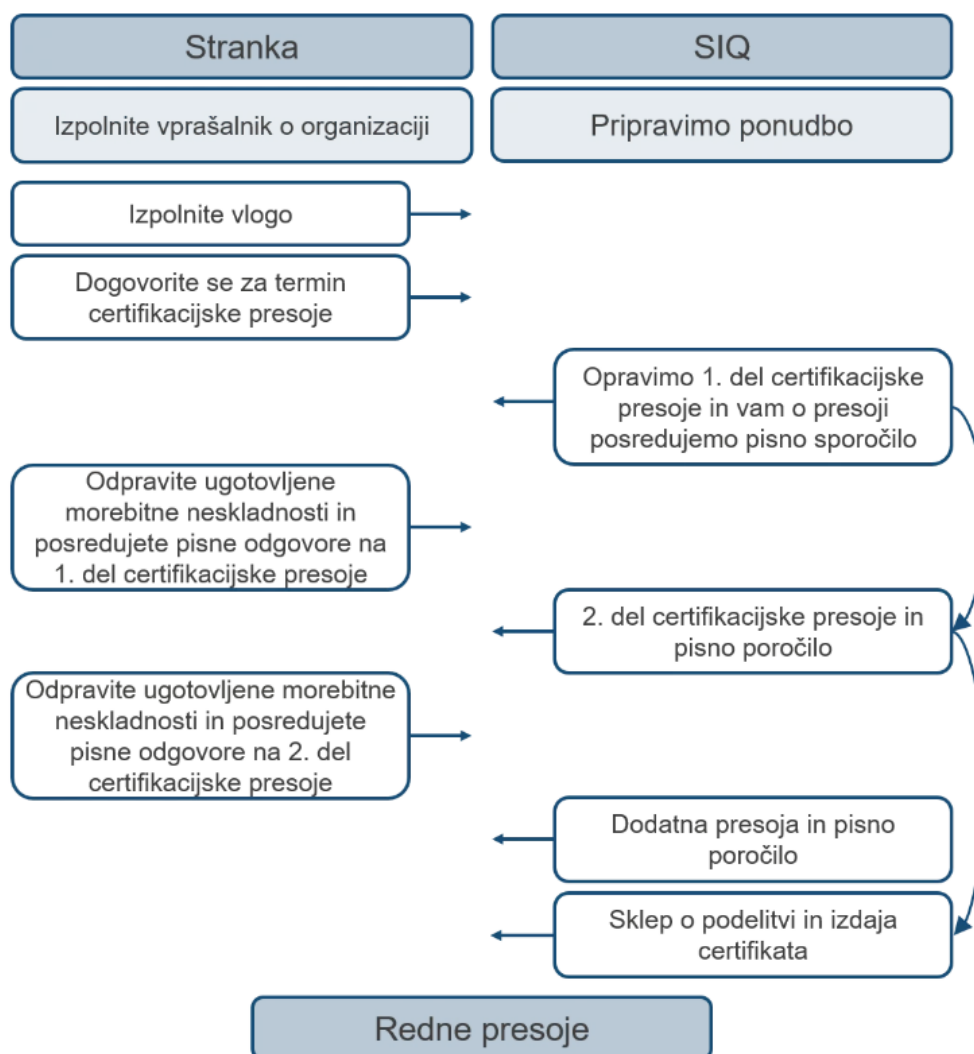
Hkrati pridobitev certifikata ne pomeni zaključka aktivnosti na področju sistema ravnanja z okoljem. Podjetje se je zavezalo k stalnemu izvajanju sistema, spremljanju okoljskih kazalnikov, rednim notranjim presojam ter vodstvenim pregledom. Sistem se tako nenehno razvija in prilagaja spremembam v poslovnem in zakonodajnem okolju, kar omogoča njegovo dolgoročno učinkovitost.

Izkušnja certifikacijskega postopka je pokazala, da uspešna uvedba sistema ravnanja z okoljem zahteva usklajeno delovanje vodstva, zaposlenih in skrbnice sistema ter stalno povezovanje zahtev standarda z dejanskimi procesi v podjetju.

9 PRVA REDNA NADZORNA PRESOJA IN NADALJNI RAZVOJ SISTEMA

Po uspešni pridobitvi certifikata sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 sistem v podjetju preide v fazo rednega nadzora in vzdrževanja, v kateri so ključnega pomena njegovo dosledno izvajanje, spremljanje in izboljševanje v praksi. Redne nadzorne presoje predstavljajo pomemben mehanizem za preverjanje stabilnosti in zrelosti sistema ter njegovo prilagajanje dejanskim potrebam organizacije.

Na sliki 9 je prikazan potek certifikacijskega postopka in rednih presoj po pridobitvi certifikata.

Slika 9: Potek certifikacijskega postopka in redne presoje po pridobitvi certifikata (Vir: SIQ, 2023)

Presoja, ki jo certifikacijski organ v ponudbah opredeljuje kot redno presojo, se v strokovni literaturi in praksi pogosto označuje kot nadzorna presoja. Gre za presojo v času veljavnosti certifikata, namenjeno preverjanju vzdrževanja in izboljševanja sistema (ISO, 2015; SIQ, 2023).

V poglavju je poudarek na praktičnih izkušnjah prve nadzorne presoje ter na tem, kako so ugotovitve prispevale k nadaljnjemu razvoju sistema.

9.1 Namen in vloga nadzornih presoj

Nadzorne presoje se izvajajo v času veljavnosti certifikata in so namenjene preverjanju nadaljnje skladnosti sistema ravnanja z okoljem z zahtevami standarda ISO 14001:2015. Njihov namen je potrditi, da organizacija vzpostavljeni sistem ohranja, ga sistematično spremlja ter zagotavlja njegovo nenehno izboljševanje.

Poleg preverjanja skladnosti nadzorne presoje omogočajo tudi prepoznavanje priložnosti za izboljšave sistema, kar organizaciji zagotavlja neodvisno strokovno presojo in podporo pri nadaljnjem razvoju sistema ravnanja z okoljem.

V obravnavanem podjetju so nadzorne presoje predstavljale tudi pomemben zunanji pogled na delovanje sistema ter potrditev pravilnosti izbrane smeri razvoja.

9.2 Prva redna nadzorna presoja sistema

Prvo redno nadzorno presojo sistema ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. je po pridobitvi certifikata ISO 14001:2015 izvedel certifikacijski organ SIQ. Presoja je bila izvedena pred običajnim rednim terminom, in sicer sočasno z nadzorno presojo sistema vodenja kakovosti ISO 9001 z namenom optimizacije postopka presoje ter učinkovitejše rabe časa in virov.

Namen presoje je bil preveriti, ali se sistem tudi po certifikaciji dosledno izvaja in vzdržuje v vsakodnevni praksi.

V okviru presoje so bili pregledani predvsem:

- izvajanje okoljskih postopkov v praksi,
- spremljanje in vrednotenje okoljskih kazalnikov,
- doseganje okoljskih ciljev,
- obravnava ugotovitev notranjih presoj,
- izvajanje vodstvenih pregledov,
- vzdrževanje dokumentacije in evidenc sistema.

Rezultati presoje so potrdili, da se sistem ravnanja z okoljem v podjetju izvaja skladno z zahtevami standarda ter da je ustrezno vključen v vsakodnevno delovanje organizacije. Odgovornosti so bile jasno opredeljene, zaposleni pa so izkazovali razumevanje svoje vloge pri okoljskem ravnanju, kar potrjuje, da je sistem po pridobitvi certifikata ostal živ proces in ne zgolj formalna zahteva.

9.3 Obravnava priporočil nadzorne presoje in izvedeni ukrepi

V okviru prve redne nadzorne presoje so bila poleg potrditve skladnosti sistema ravnanja z okoljem podana tudi posamezna priporočila za nadaljnje izboljšave. Priporočila niso predstavljala neskladnosti, temveč so bila usmerjena v dodatno krepitev učinkovitosti sistema ter njegovo nadaljnjo prilagoditev dejanskemu delovanju podjetja.

Priporočila smo obravnavali v okviru sistema ravnanja z okoljem. Na podlagi ugotovitev presoje smo skupaj z vodstvom določili potrebne ukrepe, odgovorne osebe ter roke izvedbe. Izvedeni ukrepi so bili usmerjeni predvsem v izboljšanje obvladovanja okoljskih tveganj, dopolnitev seznama okoljskih vidikov, izboljšanje ravnanja z odpadki pri terenskih dejavnostih ter večji nadzor nad nevarnimi snovmi.

V praksi so ukrepi vključevali razširitev registra okoljskih vidikov, dopolnitev obravnave podnebnih tveganj, uvedbo rednega nadzora nad roki uporabe nevarnih kemikalij, dodatno označevanje materialov za ponovno uporabo ter izboljšano organizacijo zbiranja odpadkov iz servisnih vozil. Posebna pozornost je bila namenjena tudi vključevanju okoljskih kriterijev v ocenjevanje podizvajalcev.

Izvajanje ukrepov smo spremljali do njihovega zaključka, pri čemer smo preverjali njihovo učinkovitost in vpliv na delovanje sistema. Obravnava priporočil je potekala skladno z načelom PDCA in je prispevala k nadaljnji stabilizaciji sistema ravnanja z okoljem ter krepitvi okoljskega zavedanja zaposlenih.

Na ta način nadzorna presoja ni predstavljala zgolj preverjanja skladnosti, temveč tudi pomembno priložnost za izboljšave, ki podpirajo nenehen razvoj sistema ravnanja z okoljem in njegovo učinkovito vključevanje v vsakodnevno poslovanje podjetja. Tako so priporočila nadzorne presoje neposredno prispevala k poglobitvi okoljskega upravljanja ter k večji vključenosti zaposlenih v izvajanje sistema.

9.4 Pomen nadzornih presoj za nadaljnji razvoj sistema

Redne nadzorne presoje predstavljajo pomemben element dolgoročnega vzdrževanja in razvoja sistema ravnanja z okoljem. Organizacijo spodbujajo k stalnemu preverjanju delovanja sistema, ocenjevanju doseganja ciljev ter prilagajanju postopkov spremembam v zakonodaji, poslovnem okolju in notranjih procesih.

V podjetju so se nadzorne presoje izkazale kot koristno orodje za potrditev zrelosti sistema ter kot dodatna spodbuda za njegovo nadaljnjo nadgradnjo. Pokazalo se je, da redno zunanje preverjanje krepi disciplino izvajanja postopkov, spodbuja iskanje izboljšav ter utrjuje okoljsko odgovornost v organizaciji. Na ta način sistem ravnanja z okoljem ne predstavlja zgolj zahteve za ohranjanje certifikata, temveč postaja trajna podpora odgovornemu in trajnostno usmerjenemu poslovanju podjetja.

10 OCENA USPEŠNOSTI UVEDBE SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM IN NJEGOVO NENEHNO IZBOLJŠEVANJE

Po vzpostavitvi in začetku delovanja sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 je pomembno oceniti njegovo učinkovitost v praksi. Namen tega poglavja je podati oceno uspešnosti uvedbe sistema v podjetju Zarja Elektronika d.o.o., prikazati njegovo delovanje po certifikaciji ter predstaviti vlogo sistema pri nenehnem izboljševanju okoljskega delovanja in podpora trajnostno usmerjenemu razvoju podjetja.

10.1 Ocena uspešnosti uvedbe sistema

Na podlagi sodelovanja pri pripravi, uvedbi in delovanju sistema ravnanja z okoljem ocenjujemo, da je uvedba standarda ISO 14001:2015 pomembno izboljšala obvladovanje okoljskih vidikov, preglednost procesov ter okoljsko ozaveščenost zaposlenih. Sistem je omogočil jasnejše prepoznavanje okoljskih tveganj in priložnosti ter njihovo upoštevanje pri vsakodnevem delovanju podjetja.

Poseben napredek opažamo pri urejenosti dokumentacije, doslednejšem izvajanju okoljskih postopkov ter izboljšanjem obvladovanju ravnanja z odpadki, nevarnimi snovmi in izrednimi dogodki. Uvedba sistema je prispevala tudi k jasnejši razdelitvi odgovornosti, boljši komunikaciji med vodstvom in zaposlenimi ter večji vključenosti zaposlenih v okoljske aktivnosti.

Po uvedbi sistema ravnanja z okoljem je podjetje vzpostavilo bolj urejeno spremljanje okoljskih kazalnikov, kar omogoča boljši nadzor nad porabo virov, nastajanjem odpadkov ter okoljskimi tveganji. Izboljšala se je sledljivost ravnanja z odpadki, povečala doslednost pri njihovem ločevanju, prav tako pa se je okrepila ozaveščenost zaposlenih glede odgovorne rabe virov in zmanjševanja okoljskih vplivov.

Učinki sistema so vidni tudi v vsakodnevem delovanju, saj zaposleni ob nejasnostih aktivno preverjajo pravilno ravnanje z odpadki in druge okoljske postopke, kar kaže na večje razumevanje okoljskih zahtev ter odgovoren odnos do varovanja okolja.

Uvedba sistema ravnanja z okoljem je omogočila boljšo dostopnost in preglednost okoljskih podatkov. Ker podjetje podatke o porabi električne energije, vode, nastajanju in oddaji odpadkov ter drugih okoljskih kazalnikov spremlja in evidentira sproti, je dostop do teh informacij hitrejši in zanesljivejši. To je še posebej pomembno pri izpolnjevanju vprašalnikov ESG in drugih zahtev poslovnih partnerjev, ki se pojavljajo vse pogosteje. Redno zbiranje podatkov omogoča hitro in verodostojno posredovanje informacij zunanjim deležnikom.

Pomemben vidik uvedbe sistema predstavlja tudi vključitev načela nenehnega izboljševanja v delovanje organizacije. Redne presoje in obravnave priporočil so omogočile prepoznavanje področij za izboljšave ter izvajanje konkretnih ukrepov, kar je prispevalo k nadaljnji stabilizaciji sistema in njegovi postopni nadgradnji.

Kljub ugotovljenim izboljšavam je treba upoštevati tudi omejitve sistema. Sistem sicer pomembno izboljšuje obvladovanje okoljskih vidikov, vendar popolnega zmanjšanja vplivov ni mogoče doseči zaradi narave dejavnosti podjetja, zlasti zaradi terenskih servisnih dejavnosti in z njimi povezanih prevozov.

Na podlagi pridobljenih izkušenj ocenjujemo, da sistem ravnanja z okoljem predstavlja učinkovito orodje za podporo trajnostnemu in dolgoročnemu razvoju podjetja. Sistem ne prispeva le k izboljšanju organiziranosti procesov in odgovornemu odnosu do okolja, temveč tudi k večji verodostojnosti podjetja v odnosu do zainteresiranih strani ter k bolj premišljenemu vključevanju okoljskih vidikov v poslovne odločitve.

10.1.1 Izzivi in izkušnje ob uvedbi sistema

Uvedba sistema ravnanja z okoljem se je začela s pregledom obstoječega stanja ter analizo že vzpostavljenega sistema vodenja kakovosti ISO 9001, kar je predstavljalo pomembno izhodišče za integracijo zahtev standarda ISO 14001:2015. Prvi koraki so vključevali identifikacijo pomembnih okoljskih vidikov, pregled zakonodajnih zahtev ter načrtovanje potrebnih prilagoditev procesov.

Eden večjih izzivov v začetni fazi je bilo usklajevanje rednih delovnih obveznosti z aktivnostmi uvajanja sistema. Ker podjetje deluje operativno intenzivno, je bilo potrebno aktivnosti prilagoditi realnim časovnim zmožnostim zaposlenih. Poseben poudarek je bil namenjen temu, da sistem ne bi bil razumljen kot dodatna administrativna obremenitev, temveč kot podpora urejenemu, varnemu in odgovornemu delovanju podjetja.

Pri vključevanju zaposlenih se je kot ključnega pomena izkazala jasna in praktično usmerjena komunikacija. Namesto zgolj teoretične predstavitve zahtev standarda smo poudarili konkretne koristi sistema za delovno okolje, jasnejšo razdelitev odgovornosti ter večjo pripravljenost na izredne dogodke. Postopen pristop je omogočil boljše razumevanje sistema in njegovo lažje sprejemanje v vsakodnevni praksi.

Pri pripravi dokumentacije smo si prizadevali za sorazmernost in prilagojenost dejanskim potrebam podjetja. Cilj ni bil oblikovati obsežnega administrativnega sistema, temveč zagotoviti jasno, pregledno in uporabno dokumentacijo, ki podpira izvajanje procesov. Takšen pristop je prispeval k temu, da sistem ostaja operativen in prilagojen velikosti ter dejavnosti podjetja.

Celoten proces od začetnih priprav do pridobitve certifikata je trajal manj kot leto dni, približno devet mesecev. Ključnega pomena pri tem sta bili podpora vodstva ter jasno določena odgovornost za koordinacijo aktivnosti. Z današnje perspektive bi v začetni fazi še več pozornosti namenili zgodnjemu oblikovanju nekaterih kazalnikov ter dodatni predstavitvi praktičnih koristi sistema zaposlenim, kar bi lahko še dodatno olajšalo prvo leto delovanja sistema.

10.2 Delovanje sistema po pridobitvi certifikata

Po pridobitvi certifikata ISO 14001:2015 se je sistem ravnanja z okoljem v podjetju nadalje razvijal in utrjeval. Redno izvajanje okoljskih postopkov, spremljanje okoljskih kazalnikov, notranje presoje ter vodstveni pregledi so prispevali k temu, da sistem ostaja živ in učinkovit tudi po certifikaciji.

Prva redna nadzorna presoja je potrdila, da se sistem dosledno izvaja in da je ustrezno vključen v vsakodnevno delovanje podjetja. Priporočila nadzorne presoje so bila obravnavana kot priložnost za nadaljnje izboljšave, podjetje pa se je nanje pravočasno odzvalo, kar dodatno potrjuje zrelost in stabilnost sistema. Takšen odziv na ugotovitve presoje potrjuje, da podjetje sistem razume kot razvojno orodje in ne zgolj kot zahtevo za ohranjanje certifikata.

10.3 Nenehno izboljševanje sistema

Nenehno izboljševanje sistema ravnanja z okoljem poteka skladno z modelom PDCA (Plan – Do – Check – Act), predstavljenim v poglavju 2.3, ki povezuje načrtovanje, izvajanje, preverjanje in ukrepanje. Model PDCA predstavlja osnovni način delovanja sistema ISO 14001:2015 ter omogoča stalno izboljševanje okoljskih praks in prilagajanje sistema razvoju podjetja.

Na podlagi prvih izkušenj z izvajanjem sistema ter analize doseganja izvedbenih ciljev za obdobje 2024–2025 smo oblikovali razvojne okoljske cilje za naslednje obdobje. Pri tem smo upoštevali rast podjetja in povečanje obsega dejavnosti, zaradi česar smo pri določenih kazalnikih prešli z absolutnih na relativne kazalnike učinkovitosti, ki omogočajo realnejšo primerjavo rezultatov skozi čas.

V okviru nenehnega izboljševanja sistema smo posebno pozornost namenili tudi obvladovanju okoljskih vidikov v izrednih razmerah. Podjetje je pripravilo register okoljskih vidikov ob izrednih dogodkih, ki vključuje scenarije, kot so požar, razlitje nevarnih snovi, prometna nesreča, poplave, ujme ali druge naravne nesreče. Za posamezne scenarije so opredeljeni možni vplivi na okolje, odgovornosti ter ukrepi za obvladovanje in spremljanje posledic.

Za ocenjevanje pomembnosti posameznih vidikov se uporablja metodologija s t. i. semaforiskim sistemom, ki upošteva izpolnjevanje zakonodajnih zahtev, obremenitev

okolja, vpliv na ugled podjetja ter ekonomski učinek. Takšen pristop omogoča pregledno prepoznavanje tveganj ter pravočasno določanje ustreznih preventivnih ali korektivnih ukrepov.

Vključitev scenarijev izrednih razmer v sistem ravnanja z okoljem predstavlja pomemben element krepitve odpornosti podjetja proti podnebnim in drugim okoljskim tveganjem ter dodatno potrjuje zrelost in celovitost vzpostavljenega sistema.

10.3.1 Razvojni okoljski cilji za naslednje obdobje

1. Ravnanje z odpadki

Cilj: Povečanje deleža ločeno zbranih odpadkov na najmanj 75 % vseh nastalih odpadkov do konca leta 2026.

Utemeljitev: Ker se z rastjo podjetja lahko povečuje absolutna količina odpadkov, delež ločeno zbranih frakcij predstavlja stabilnejši kazalnik učinkovitosti ravnanja z odpadki in spodbuja izboljšanje kakovosti ločevanja.

2. Električna energija – izboljšanje učinkovitosti

Cilj: Zmanjšanje porabe električne energije na zaposlenega za 2 % glede na leto 2025.

Utemeljitev: Relativni kazalnik omogoča objektivnejšo primerjavo v obdobju rasti podjetja ter spodbuja energetske učinkovito delovanje procesov.

3. Logistika in vozni park

Cilj: Zmanjšanje povprečne porabe goriva na prevožen kilometer za 2 % glede na leto 2025.

Utemeljitev: Ker pomemben del dejavnosti predstavljajo terenske storitve, optimizacija logistike predstavlja pomembno področje zmanjševanja emisij in izboljšanja učinkovitosti.

4. Okoljska skladnost

Cilj: Doseganje ničelne stopnje ugotovljenih okoljskih neskladnosti z zakonodajo in dovoljenji v letu 2026.

Utemeljitev: Skladnost z zakonodajo predstavlja temeljno zahtevo sistema ravnanja z okoljem in je ključna za stabilnost ter dolgoročno uspešnost podjetja.

Z opredelitvijo razvojnih ciljev podjetje potrjuje zavezanost načelu nenehnega izboljševanja ter postopnemu prehodu iz faze vzpostavitve sistema v fazo strateškega upravljanja okoljskih kazalnikov. Sistem ravnanja z okoljem tako postaja razvojno orodje, ki podpira dolgoročno trajnostno usmeritev podjetja.

10.4 Vloga sistema ravnanja z okoljem v širšem poslovnem kontekstu

Vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. ne pomeni le izpolnjevanja formalnih zahtev standarda ISO 14001:2015, temveč predstavlja pomembno podporo dolgoročnemu razvoju podjetja. Sistem omogoča boljši pregled nad okoljskimi vidiki, večjo sledljivost podatkov ter učinkovitejše obvladovanje okoljskih vplivov, kar prispeva k bolj premišljenemu odločanju in odgovornemu poslovanju.

Z vzpostavitvijo strukturiranih postopkov spremljanja okoljskih kazalnikov je podjetje pridobilo zanesljivo podlago za analizo trendov porabe virov, nastajanja odpadkov ter drugih pomembnih okoljskih vplivov. Takšen pristop zmanjšuje tveganja, povezana z neskladnostjo z zakonodajo, ter omogoča pravočasno prepoznavanje priložnosti za izboljšave. Sistem tako ne deluje le kot operativno orodje, temveč kot podpora strateškemu odločanju.

Pomemben del poslovnega razvoja podjetja predstavlja tudi vključevanje načel trajnostnega razvoja v poslovno strategijo. Vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem predstavlja podlago za nadaljnji razvoj okoljskega in trajnostnega upravljanja, zlasti pri pripravi strategije ESG podjetja. Okvir, ki ga zagotavlja ISO 14001:2015, omogoča organizirano zbiranje okoljskih podatkov, prepoznavanje pomembnih vplivov ter določanje merljivih ciljev, kar je pomembno za oblikovanje kazalnikov ESG in pripravo poročil o trajnostnem delovanju.

Sistem ravnanja z okoljem tako prispeva k večji transparentnosti poslovanja ter krepi zaupanje zainteresiranih strani, med katerimi so kupci, dobavitelji, zaposleni, lastniki in širša javnost. Hkrati podjetju omogoča lažje prilagajanje prihodnjim regulativnim zahtevam ter večjo konkurenčnost na trgu, kjer postajajo okoljski in trajnostni vidiki vse pomembnejši kriterij poslovnega sodelovanja.

Na ta način sistem ravnanja z okoljem ne predstavlja zgolj operativnega mehanizma za obvladovanje okoljskih vplivov, temveč postaja sestavni del širše razvojne strategije podjetja ter pomemben dejavnik njegove dolgoročne stabilnosti in uspešnosti.

Na podlagi izvedene analize ugotavljamo, da uvedba sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. ni bila zgolj formalna prilagoditev zahtevam standarda, temveč je pomenila prehod iz delno urejenega okoljskega ravnanja v strukturiran in dokumentiran sistem obvladovanja okoljskih vidikov. Sistem je prispeval k večji preglednosti procesov, jasnejši razdelitvi odgovornosti, izboljššanemu spremljanju kazalnikov ter večji okoljski ozaveščenosti zaposlenih.

Z oblikovanjem razvojnih ciljev ter vključevanjem trajnostnih vidikov v širše poslovne procese podjetje potrjuje, da sistem ravnanja z okoljem deluje kot dinamično orodje nenehnega izboljševanja. Prehod iz faze vzpostavitve v fazo strateškega upravljanja okoljskih kazalnikov kaže na postopno zrelost sistema ter njegovo integracijo v dolgoročno poslovno strategijo.

Sistem ravnanja z okoljem tako predstavlja pomembno izhodišče za nadaljnji razvoj trajnostnega upravljanja in podporo prihodnjim zahtevam poročanja, hkrati pa krepi konkurenčnost in verodostojnost podjetja v poslovnem okolju.

11 POVEZAVA SISTEMA ISO 14001:2015 Z IZBRANIMI TRAJNOSTNIMI CILJI OZN

Trajnostni cilji Organizacije združenih narodov (OZN), znani tudi kot cilji trajnostnega razvoja (SDG), predstavljajo globalni okvir za spodbujanje trajnostnega razvoja, ki zajema okoljske, družbene in gospodarske vidike. Organizacije imajo pri doseganju teh ciljev pomembno vlogo, saj lahko s svojimi dejavnostmi neposredno vplivajo na zmanjševanje okoljskih obremenitev ter spodbujajo odgovorno rabo virov.

Sistem ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 organizacijam omogoča strukturiran pristop k obvladovanju okoljskih vplivov, kar predstavlja pomembno podporo uresničevanju trajnostnih ciljev. V diplomski nalogi so predstavljeni izbrani trajnostni cilji, ki so neposredno povezani z delovanjem sistema ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o.

V slovenskem okolju se spremljanje ciljev trajnostnega razvoja izvaja tudi prek Statističnega urada Republike Slovenije, ki objavlja kazalnike stanja in napredka na področju posameznih ciljev (Statistični urad Republike Slovenije, n. d.).

V nadaljevanju je prikazan pregled vseh 17 trajnostnih ciljev Organizacije združenih narodov, pri čemer so v diplomski nalogi podrobneje obravnavani cilji 7, 11, 12 in 13, ki so najbolj neposredno povezani z delovanjem sistema ravnanja z okoljem v podjetju, kar je prikazano na sliki 10.

Slika 10: Trajnostni cilji Organizacije združenih narodov
(Vir: Statistični urad Republike Slovenije, n. d.)

11.1 Trajnostni cilj 7 – Dostopna in čista energija

Trajnostni cilj 7 je usmerjen v zagotavljanje dostopne, zanesljive in trajnostne energije ter povečanje deleža obnovljivih virov energije. Sistem ravnanja z okoljem spodbuja organizacije k spremljanju porabe energije, prepoznavanju priložnosti za izboljšave ter uvajanju ukrepov za večjo energetske učinkovitost (United Nations, n. d.).

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. se ta cilj uresničuje s spremljanjem porabe električne energije, načrtovanjem energetske učinkovite razsvetljave ter načrtovanjem uporabe obnovljivih virov energije, kot je sončna elektrarna. Sistem ISO 14001 omogoča organizirano obravnavo teh področij ter vključevanje energetskih ukrepov v okoljske cilje in programe podjetja.

11.2 Trajnostni cilj 11 – Trajnostna mesta in skupnosti

Cilj 11 poudarja pomen trajnostnega razvoja urbanih okolij ter zmanjševanja negativnih vplivov človekove dejavnosti na okolje. Organizacije lahko k temu prispevajo z odgovornim ravnanjem z viri, zmanjševanjem emisij ter ustreznim obvladovanjem okoljskih tveganj (United Nations, n. d.).

Sistem ravnanja z okoljem v podjetju prispeva k temu cilju predvsem z obvladovanjem okoljskih vidikov, povezanih z delovanjem podjetja, kot so ravnanje z odpadki, prevozi zaposlenih in servisnih ekip ter pripravljenost na izredne dogodke. Z vzpostavljenimi postopki podjetje zmanjšuje vplive na lokalno okolje ter krepi pripravljenost na izredne razmere.

11.3 Trajnostni cilj 12 – Odgovorna poraba in proizvodnja

Standard ISO 14001:2015 organizacijam zagotavlja okvir za spremljanje porabe virov, materialnih tokov in nastajanja odpadkov ter za izboljševanje učinkovitosti rabe virov.

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. se ta cilj uresničuje z nadzorom nad ravnanjem z elektronskimi in drugimi vrstami odpadkov, optimizacijo porabe materialov ter vključevanjem okoljskih meril v nabavne postopke. Sistem ravnanja z okoljem zagotavlja preglednost teh procesov ter podporo stalnim izboljšavam na področju odgovorne porabe in proizvodnje. Pri tem podjetje upošteva tudi razmišljanje prek življenjskega cikla tehničnih rešitev, kar prispeva k učinkovitejši rabi virov in zmanjševanju količin odpadkov. Popravila in ponovna uporaba komponent v okviru servisnih dejavnosti predstavljajo praktičen primer uresničevanja načel krožnega gospodarstva in prispevajo k ciljem trajnostnega razvoja na področju odgovorne porabe in proizvodnje.

11.4 Trajnostni cilj 13 – Podnebni ukrepi

Cilj 13 se osredotoča na ukrepanje proti podnebnim spremembam in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Organizacije lahko pomembno prispevajo k temu cilju z zmanjševanjem porabe energije, optimizacijo transporta ter uvajanjem trajnostnih praks (United Nations, n. d.).

Sistem ISO 14001 podjetju omogoča prepoznavanje dejavnosti, ki vplivajo na podnebje, ter načrtovanje ukrepov za zmanjšanje okoljskega odtisa. V podjetju se to kaže predvsem v spremljanju porabe energije, optimizaciji logističnih poti ter vključevanju podnebnih vidikov v okoljske cilje in programe. Pomemben del podnebnih ukrepov predstavlja tudi obvladovanje tveganj, povezanih z ekstremnimi vremenskimi dogodki, kar je podjetje naslovalo z izvedenimi ukrepi po poplavah leta 2023.

11.5 Vloga sistema ISO 14001 pri podpori trajnostnemu razvoju

Sistem ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 predstavlja pomembno orodje za vključevanje trajnostnih načel v vsakodnevno poslovanje podjetja. Omogoča strukturiran pristop k obvladovanju okoljskih vplivov, spremljanju doseganja ciljev ter nenehnemu izboljševanju okoljskega delovanja.

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. sistem ISO 14001 predstavlja tudi podporo pri pripravi strategije ESG ter nadaljnjem razvoju trajnostnega upravljanja. Na ta način sistem ne prispeva zgolj k izpolnjevanju zahtev standarda, temveč tudi k uresničevanju širših trajnostnih ciljev ter dolgoročni stabilnosti in odgovornemu razvoju podjetja. Povezovanje sistema ravnanja z okoljem s trajnostnimi cilji potrjuje, da ISO 14001 predstavlja pomembno orodje za prehod od operativnega okoljskega upravljanja k celostnemu trajnostnemu poslovanju.

12 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi smo obravnavali proces priprav in uvedbe sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. Osrednji cilj naloge je bil prikazati prehod od teoretičnih izhodišč okoljskega upravljanja do praktične vzpostavitve sistema ter njegovega delovanja po pridobitvi certifikata.

V teoretičnem delu smo predstavili pomen okoljskega upravljanja, osnovne zahteve standarda ISO 14001:2015 ter prednosti uvedbe sistema ravnanja z okoljem. Poseben poudarek je bil namenjen razumevanju temeljnih načel standarda, njihove povezave z modelom nenehnega izboljševanja (PDCA) ter trajnostnim razvojem organizacij.

V praktičnem delu smo prikazali načrtovanje in uvedbo sistema ravnanja z okoljem v podjetju Zarja Elektronika d.o.o., pri čemer smo izhajali iz dejanskega stanja v podjetju in obstoječega sistema vodenja kakovosti ISO 9001. Posebna pozornost je bila namenjena prepoznavanju pomembnih okoljskih vidikov, oblikovanju okoljske politike in merljivih ciljev, pripravi dokumentiranih postopkov ter vključevanju zaposlenih v izvajanje sistema. Pomemben del uvedbe sta predstavljala tudi obvladovanje okoljskih tveganj in pripravljenost na izredne dogodke, kar je dodatno potrdila izkušnja poplav v letu 2023.

Pri uvedbi sistema so se pojavili tudi praktični izzivi, povezani predvsem z usklajevanjem novih zahtev z obstoječimi delovnimi procesi, časovno obremenjenostjo zaposlenih ter prilagajanjem dokumentacije dejanskemu delovanju podjetja. Posebno pozornost je bilo treba nameniti razumevanju okoljskih zahtev med zaposlenimi ter postopnemu vključevanju sistema v vsakodnevno delo. Postopna uvedba, podpora vodstva in vključevanje zaposlenih so se izkazali kot ključni dejavniki uspešne implementacije sistema.

Rezultati notranjih presoj, vodstvenih pregledov, certifikacijske presoje in prve redne nadzorne presoje so potrdili, da je sistem ravnanja z okoljem v podjetju vzpostavljen in vključen v vsakodnevno delovanje. Na tej podlagi lahko odgovorimo na raziskovalno vprašanje, saj ugotovitve praktičnega dela kažejo, da uvedba standarda ISO 14001:2015 v izbranem podjetju izboljšuje obvladovanje okoljskih vidikov, zmanjšuje negativne vplive na okolje, povečuje skladnost z zakonodajo ter krepi okoljsko ozaveščenost zaposlenih.

Uvedba sistema se je izkazala kot smiselna in razvojno naravnana odločitev, saj ne predstavlja zgolj formalnega pogoja za pridobitev certifikata, temveč tudi učinkovito orodje za odgovorno in trajnostno usmerjeno poslovanje. Sistem podjetju omogoča boljšo pripravljenost na prihodnje okoljske in zakonodajne zahteve ter predstavlja trdno podlago za nadaljnji razvoj trajnostnih aktivnosti, vključno s pripravo strategije

okoljskih, družbenih in upravljaljskih vidikov (ESG). Podjetje načrtuje nadaljnjo nadgradnjo sistema z razširitvijo spremljanja okoljskih kazalnikov, vključevanjem trajnostnih meril v poslovne odločitve ter nadaljnjim povezovanjem sistema ravnanja z okoljem s širšimi cilji ESG podjetja.

V prihodnje lahko dosledno izvajanje in nadgrajevanje sistema ravnanja z okoljem predstavlja izhodišče za uvajanje dodatnih trajnostnih in krožnih rešitev. Med možnimi smermi razvoja so uporaba obnovljivih virov energije, postopna elektrifikacija voznega parka ter nadaljnje vključevanje načel krožnega gospodarstva v dejavnosti podjetja, kot so učinkovitejša raba materialov, ponovna uporaba in recikliranje. Takšne nadgradnje lahko prispevajo k razvoju trajnostno usmerjenih poslovnih modelov ter krepitvi dolgoročne konkurenčnosti podjetja.

Na podlagi pridobljenih izkušenj zaključujemo, da je ob ustreznem načrtovanju, podpori vodstva in aktivnem vključevanju zaposlenih mogoče vzpostaviti učinkovit sistem ravnanja z okoljem, ki ne izboljšuje le organiziranosti procesov in stabilnosti poslovanja, temveč predstavlja tudi pomemben temelj dolgoročne trajnostne naravnosti organizacije.

13 LITERATURA IN VIRI

- Agencija Republike Slovenije za okolje. (2013). Ekstremni vremenski dogodki – kazalci okolja. *Kazalci okolja*. <https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/ekstremni-vremenski-dogodki-1>
- Agencija Republike Slovenije za okolje. (2023). Uvajanje sistemov za ravnanje z okoljem. *Kazalci okolja*. <https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/uvajanje-sistemov-za-ravnanje-z-okoljem>
- Bizjak, I. (2016). *Notranje presoje in zahteve standardov za sisteme vodenja*. SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.
- Burja, A. (2023). *ISO 14001:2015 – zahteve in praktična uporaba* [Predstavitveno gradivo]. SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.
- International Organization for Standardization. (2015a). *ISO 14001:2015 Environmental management systems – Requirements with guidance for use*. ISO.
- International Organization for Standardization. (2015b). *ISO 9001:2015 Quality management systems – Requirements*. ISO.
- Košir, A. (2020). *Obvladovanje tveganj in zahteve standardov za sisteme vodenja*. SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.
- OpenAI ChatGPT. (2026, 18. februar). [Generirano besedilo na vprašanje o oblikovanju bibliografskih navedb po standardu APA 7]. <https://chatgpt.com/>
- OpenAI ChatGPT. (2026, 18. februar). [Generirano besedilo na vprašanje o pregledu slovničnih ter slogovnih napak v besedilu diplomskega dela]. <https://chatgpt.com/>
- OpenAI ChatGPT. (2026, 18. februar). [Generirano besedilo na vprašanje o prevodu povzetka diplomskega dela v angleški jezik]. <https://chatgpt.com/>
- Pavlović, B. (2013). *Sistem ravnanja z okoljem ISO 14001 v slovenskih organizacijah*. Diplomsko delo. Kranj: Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede.

- Pribaković-Borštnik, A., Zornik, M. in Žagar, T. (2004). *Odgovorno okoljsko delovanje: sistemi ravnanja z okoljem*. Ljubljana: Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.
- SIQ Ljubljana. (2023). *Ponudba za certificiranje in vzdrževanje sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015 za podjetje Zarja Elektronika d.o.o., št. 2023/000166* [Interno gradivo].
- SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje. (2023). *Certifikacijski pravilnik za sisteme vodenja*.
- SIQ – Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje. (n. d.). *Postopek certificiranja organizacij*. Pridobljeno 30. januarja 2026 s <https://www.siq.si/nase-dejavnosti/certificiranje-organizacij/postopek-certificiranja/>
- Statistični urad Republike Slovenije. (n. d.). *Cilji trajnostnega razvoja (SDG)*. Pridobljeno 30. januarja 2026 s <https://www.stat.si/Pages/cilji>
- United Nations. (n.d.). *Sustainable Development Goals*. Pridobljeno 18. februarja 2026 s <https://sdgs.un.org/goals>
- Vujošević, N. (2006). *Vodilo za okoljske standarde ISO 14001 in EMAS: sistemi ravnanja z okoljem*. Ljubljana: GV založba.
- Zarja Elektronika d.o.o. (2025a). *Dokumentacija sistema ravnanja z okoljem* [Interno gradivo].
- Zarja Elektronika d.o.o. (2025b). *Poslovnik sistema vodenja kakovosti ISO 9001 in sistema ravnanja z okoljem ISO 14001* [Interno gradivo].
- Zarja Elektronika d.o.o. (n. d.). *Uradna spletna stran podjetja*. Pridobljeno 18. februarja 2026 s <https://zarja.com/>

PRILOGA: POLITIKA VODENJA PODJETJA ZARJA ELEKTRONIKA D.O.O.

Politika vodenja

Zarja Elektronika je srednje veliko podjetje, specializirano za razvoj, proizvodnjo, montažo in servisiranje tehničnih varnostnih sistemov, z jasno odgovornostjo do kakovosti in okolja. Zavezani smo k zagotavljanju vrhunske kakovosti, kar potrjuje tudi certifikat ISO 9001:2015, s pomočjo katerega izboljšujemo svoje delovanje.

Prizadevamo si za trajnostni razvoj in odgovorno ravnanje z okoljem, saj se zavedamo svojega vpliva. Politika vodenja temelji na dolgoročnih usmeritvah in načelih, ki nas vodijo pri doseganju poslovne odličnosti, trajnostnega razvoja ter odgovornega ravnanja z naravnimi viri.

Politika vodenja vključuje tudi prepoznavanje podnebnih sprememb kot pomembnega dejavnika, ki vpliva na delovanje podjetja. Tveganja, kot so ekstremne vremenske razmere, poplave in izpadi električne energije, so z določenimi ukrepi za zaščito infrastrukture in kontinuiteto poslovanja vključena v naš sistem obvladovanja tveganj.

- Stremimo k trajnemu zadovoljstvu odjemalcev, kar pomeni, da vsakega novega odjemalca poskušamo spremeniti v stalnega.
- Izdelki iz lastnega proizvodnega programa so skladni z zahtevami pripadajočih evropskih direktiv za namestitve oznake CE.
- Storitve izgradnje sistemov tehničnega varovanja vedno ustrezajo zahtevam slovenskih predpisov s področja požarne varnosti objektov in Zakona o zasebnem varovanju.
- Razvijamo nove proizvode v skladu z načeli in trajnostnimi cilji varovanja okolja.
- Spremljamo nove tehnologije in svetovne dosežke ter trende v naši dejavnosti; prizadevamo si za zmanjšanje porabe energije in emisij toplogrednih plinov.
- Dosegamo visoko razmerje med kakovostjo, ceno in roki, s čimer krepimo svojo konkurenčnost.
- Skrbimo za stalno usposabljanje in osebno rast zaposlenih.
- Skrbimo za zadovoljstvo zaposlenih, vodstva in lastnikov.
- Redno komuniciramo z zaposlenimi, dobavitelji, kupci, inšpekcijskimi službami, inštituti ter drugimi zainteresiranimi stranmi, da vzdržujemo in izboljšujemo medsebojno zaupanje. Sodelujemo pri iskanju rešitev za zmanjšanje okoljskih vplivov, izboljšanje trajnostnih praks ter spodbujanje odgovornega ravnanja z naravnimi viri.
- Upoštevamo veljavne okoljske predpise in standarde, vključno z zahtevami ISO 14001:2015, ter zagotavljamo skladnost vseh naših procesov.

- Zavezuje se k preprečevanju onesnaževanja in zmanjšanju negativnih vplivov na okolje pri vseh naših dejavnostih, od razvoja in proizvodnje do montaže in servisiranja tehničnih varnostnih sistemov.
- Zmanjšujemo porabo virov, emisije in odpadke ter spodbujamo recikliranje in ponovno uporabo materialov.
- Zaposlene redno izobražujemo in spodbujamo k okoljski ozaveščenosti.
- Z dobavitelji gradimo vzajemno koristen partnerski odnos, ki temelji na medsebojnem spoštovanju in zaupanju.
- Nenehno spremljamo in ocenjujemo okoljske kazalnike, prepoznavamo okoljske vidike ter stremimo k izboljšavam in uvajanju najboljših okoljskih praks.
- Vodstvo organizacije zagotavlja vse potrebno za delovanje sistema vodenja, kar omogoča rast kakovosti na poti k poslovni odličnosti in zagotavlja ustrezen odnos do okolja ter varnosti in zdravja pri delu.

Politika vodenja je dostopna vsem deležnikom, objavljena je na naši spletni strani in na voljo na zahtevo.

Vodstvo je zavezano nenehnemu izboljševanju okoljskih praks in preprečevanju onesnaževanja.

Zavedamo se, da so ljudje ključ do kakovosti, zato cenimo znanje, inovativnost in ideje vsakega zaposlenega. Vsi zaposleni se zavedamo in razumemo pomembnost politike vodenja, s politiko in njenimi temeljnimi cilji pa smo seznanjeni prek utečenih poti komuniciranja znotraj našega podjetja.

Direktor: Thomas Tomsich

Datum odobritve politike: 3. 7. 2025